

## TÜRK TARİH KURUMU'NUN 1962 YILI GENEL KURUL TOPLANTISI

Türk Tarih Kurumu'nun 1962 yılı Genel Kurul toplantısı 28 Nisan 1962 Cumartesi günü saat 9,30'da Ankara'da Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesindeki Kurum merkezinde yapıldı.

Saat 9,30'da Kurum üyeleri Kurumun Kurucusu Atatürk'ün Anıt kabrini ziyaret ederek bir çelenk koydular ve saygı duruşunda bulundular. Atatürk'ten sonra Devrim şehitlerinin mezarları ziyaret edilerek bir buket konuldu.

Saat 10,30'da Kurum merkezine dönüldü. Asbaşkan Faik Reşit Unat oturumu açtı ve bu yılki ilmi konuşmanın üyelerden Prof. Dr. Halil İncalcık tarafından yapılacağını söyledi. Prof. Halil İncalcık "Fatih'in Reayaya ait kanunnamesi" adını taşıyan bildirisini verdi. Bildiri büyük bir ilgi ile dinlendi ve üzerinde görüşmeler yapıldı.

Öğleden sonra, saat 15'de Genel Kurulun nizamî oturumu açıldı. Asbaşkan Faik Reşit Unat, çoğunluğun bulunduğunu söyleyerek, Genel Kurulu idare etmek üzere bir başkan, bir asbaşkan ve iki sekreter seçilmesi gerektiğini söyledi. Açık oyla yapılan seçimler sonunda, Başkanlığa Ord. Prof. Hâmit Ongunsu, Asbaşkanlığa Ord. Prof. Enver Ziya Karal, sekreterliklere Prof. Dr. Bahadır Alkım ve Prof. Dr. Halil Demircioğlu getirildiler. 1961 yılında hakkın rahmetine kavuşmuş olan Kurum üyelerinin hâtıraları ayakta anıldıktan sonra, gündemin üçüncü maddesine geçildi.

Genel Müdür Uluğ İğdemir, 1961 yılı çalışma raporlarını ve arkasından Denetleme Kurulu raporunu okudu. Başkan, raporlar hakkında söz almak istiyen olup olmadığını sordu. Söz alan olmadığı için oya koydu, raporlar oybirliği ile kabul edilerek Yönetim Kurulu ile Basımevi Yönetim Kurulu 1961 hesap ve işlemlerinden dolayı aklandılar.

Gündemin dördüncü maddesine geçilerek 1962 yılı bütçe tasarısını incelemek ve her koldan bir üye olmak üzere, bir komisyon seçilmesi istendi. Eski Çağdan Prof. Dr. Halil Demircioğlu, Orta Çağdan Ord. Prof. Dr. Reşit Rahmeti Arat, Yeni Çağdan Prof. Dr. Şinasi Altundağ komisyona seçildiler. Dr. Hâmit Koşay, bütçe işlerinden anlaması dolayısıyla, Bay Faik Reşit Unat'ın da komisyona katılması uygun olacağını söyledi. Faik Reşit Unat'ın da komisyona katılması oya konarak, kabul edildi.

Daha sonra seçimlere geçildi. Gizli oyla yapılan Yönetim Kurulu seçimlerini aldıkları oy sırasıyla Prof. Dr. Şinasi Altundağ, Prof. Dr. Tahsin Özgüç, Prof. Dr. Cemal Tukin, Faik Reşit Unat, Prof. Dr. Halil İncalcık, Ord. Prof. Dr. Sedat Alp, Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu ve Ord. Prof. Dr. Arif Müfid Mansel kazandılar. Prof. Şevket Aziz Kansu ile Prof. Arif Müfid Mansel aynı oyu aldıklarından kur'a

çekildi ve kur'ayı Prof. Şevket Aziz Kansu kazandı. Yönetim Kurulu yedek üyeliklerine Ord. Prof. Dr. Arif Müfid Mansel, Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, Ord. Prof. Enver Ziya Karal'ın seçildiği anlaşıldı. Enver Ziya Karal söz alarak kendisinin bir kaç ay sonra yurt dışına uzun bir süre kalmak üzere gideceğini, bunu arkadaşlarına söylediği halde bazı arkadaşlarının bilmeyerek oy verdiklerini, bu itibarla, yedek üyelik için başka birinin seçilmesini istedi. Prof. Enver Ziya Karal'dan sonra en çok oy alan Prof. Afif Erzen'in üçüncü yedek üyeliği kabul edildi.

Açık oyla yapılan Denetleme kurulu üyeliklerine, Bayan Fakihe Öymen, Dr. Hâmit Koşay ve Prof. Dr. Halil Demircioğlu, Haysiyet Divanına Ord. Prof. Ömer Lütü Barkan, Tahsin Öz, Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver, Ord. Prof. Hâmit Ongunsu, yedek üyeliklere Ord. Prof. Dr. Reşit Rahmeti Arat, Prof. Dr. Hâmit Sadi Selen, Basımevi Yönetim Kuruluna Prof. Dr. Afet İnan, Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, Prof. Abdülkadir İnan, Yedek üyeliği Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı seçildiler.

Başkan Prof. Hâmit Ongunsu yerini Asbaşkan Prof. Enver Ziya Karal'a bıraktı; gündemin bundan sonraki maddelerinin konuşulmasına Prof. Enver Ziya Karal'ın Başkanlığında devam edildi.

Anatüzüğün 6 ve 8 inci maddelerinin değiştirilmesine dair olan Yönetim Kurulu önerisinin konuşulmasına geçildi. Asbaşkan Faik Reşit Unat'ın açıklamasından sonra değişiklik oya kondu ve kabul edildi.

Bütçe komisyonunun raporu gelmediğinden gündemin 11 inci maddesine geçildi. Evvelce basılı olarak üyelere dağıtılan Türk Tarih Kurumu üyeleri seçim yönetmeliğinin görüşülmesine başlandı. Yönetmeliğin tümü üzerinde yapılan konuşmalardan sonra, maddelerin müzakeresine geçildi ve birer birer oya konarak, aşağıdaki şekilde kabul edildi. Bu yönetmeliğe göre Kollarca yapılacak üye tekliflerinin önümüzdeki son baharda olağanüstü toplanacak bir Genel Kurulda görüşülmesi uygun görüldü.

## TÜRK TARİH KURUMU ÜYE SEÇİM YÖNETMELİĞİ

### A — Asli Üyeler

Madde 1 — Türk Tarih Kurumu Anatüzüğünün altıncı maddesi uyarınca Kuruma asli üye olarak kabul edileceklerin seçimleri aşağıda gösterilen yolda yapılır :

a) Adaylar, ilgili Kol üyelerinden en az ikisinin yazılı önerisi üzerine, Kolların toplantısında, kayıtlı Kol üyeleri sayısının üçte iki çoğunluğuyla ve gizli oyla belirtilir. Bu yolda adaylıkları kararlaşanların her biri hakkında, Anatüzük gereğince düzenlenecek raporları hazırlamağa Kol üyelerinden her aday için iki kişi görevlendirilir. Raporörlerin hiç olmazsa birinin öneri verenler dışından olması lâzımdır. Bu raporlar kolda okunup gizli oyla ve üçte iki çoğunlukla onandıktan sonra, kapalı olarak öneri yazılıyla birlikte Kol Başkanları tarafından Yönetim Kuruluna verilir.

b) Yönetim Kurulu, Kollardan gelen bu önerileri ve bunlara ekli raporları, Yönetim Kuruluna verildikleri tarihe göre, sıraya koyarak, adaylar hakkında ayrı bir düşüncesi veya başka bir yazılı öneri varsa, onlarla birlikte ilk toplanacak Genel Kurula sunar.

c) Üye adayları hakkındaki öneri ve raporlar, Genel Kurulda ayrı ayrı okunur ve Genel Kurulca gerekli görülenler hakkında birer birer müzakere açılır. Bu müzakereler sırasında, yapılacak konuşmaların belgelendirilmesi mümkün olmayan, aleyhte kişisel iddia ve görüşlere yer vermeyen ve doğrudan doğruya Kurumun ilkeleri ve adayın ilmi çalışmaları bakımından durumu aydınlatan nitelikte olması ve bu konuşmalarda karar sırasında memleket dışında bulunanlar hesaba katılmamak üzere, Kurum üyelerinin en az üçte ikisinin hazır bulunması şarttır.

d) Raporların okunması ve konuşmalar bittikten sonra, adayların adları ve soyadları çoğaltılmış bir liste halinde toplantıda hazır bulunan üyelere dağıtılır. Oylama, seçilecek üye sayısı kadar adayın adı bırakılmak ve ötekileri mürekkeble çizilmek suretiyle, gizli olarak ve mevcut üyeler tarafından adları okundukça oy pusulaları verilmek suretiyle yapılır.

e) Oylar Genel Kurul tarafından görevlendirilecek üç kişilik bir heyetçe Genel Kurul önünde tasnif olunarak bir tutanak yapılır. Sonuç Başkanlıkça Kurula bildirilir ve oy pusulaları yakılmak suretiyle derhal yok edilir.

f) Bir adayın üye seçilmiş sayılması için, memleket dışında bulunanlar hesaba katılmamak üzere, Kurum üye sayısının en az üçte ikisi kadar olumlu oy almış bulunması şarttır.

Her ne yolda olursa olsun, bir defadan fazla oylama yapılması ve oylama sonucu olumlu çıkmayan bir adayın aradan iki yıl geçmeden tekrar önerilmesi câiz değildir.

Madde 2 — Seçilen üyelere durum Başkanlıkça yazı ile bildirilir ve kendileri Genel Kurulun ilk toplantısına törenle kabul olunurlar. Bu törende yeni üyeler, katılacakları Koldan bir eski üye tarafından haklarında yapılacak birer konuşma ile tanıtılırlar. Yeni üyeler de kısa bir bilimsel bildiri yaparlar ve Kurum anatüzüğü ile Atatürk ilkelerine bağlı kalacaklarına and içerler. Bu and imzalandıktan sonra kendilerine üyelik diploması, madalyası ve kimlik belgesi Başkan tarafından verilir.

### B — Şeref Üyeleri

Madde 3 — Kendilerine Türk Tarih Kurumu Şeref üyeliği verileceklerin seçimleri aşağıda gösterilen yolda yapılır :

a) Bu ünvanın bir kimseye verilebilmesi için önce adaylığının en az bir üye tarafından Kol Başkanlığına yazı ile önerilmesi ve Kol toplantısında uygun görüldüğü takdirde, bu adaylığın Yönetim Kuruluna bildirilmesi gereklidir. Yönetim Kurulu da doğrudan doğruya aday gösterebilir.

b) Bu konudaki öneriler, ilk toplanacak Genel Kurulun gündemine alınır ve asli üyelerin seçimleri hakkındaki birinci maddenin c, d, e, f fıkraları uyarınca oylama ve seçim yapılır.

c) Şeref üyeliğine kabul edilenlere durum Başkanlıkça bir yazı ile bildirilmekle beraber üyelik diploması ve madalyaları, yurt içinde Kurum'un Genel Kurulu huzurunda, yurt dışında elçiliklerimizde veya bağlı oldukları ilim kurullarında münasip şekillerde yapılacak törenlerle kendilerine verilir.

C — *Muhabir Üyeler*

Madde 4 — Türk tarihinin veya Türk tarihine yardımcı bilimlerin incelenmesi, yayımı, değerlendirilmesi ve öğretimi alanlarındaki hizmetleriyle, çalışma ve araştırmalarıyla Türk Tarih Kurumu'nun amaçlarının gerçekleşmesine yardımcı oldukları görülen kişilere aşağıda gösterilen yolda "Muhabir Üye" ünvanı verilir.

a) Muhabir üye adayları, en az bir üye tarafından ilgili Kola gerekçesi belirtilmek suretiyle yazılı olarak önerilir. Bu öneri Kolun ilk toplantısında konuşulur ve uygun görüldüğü takdirde öneri sahibiyle Kolun görevlendireceği diğer bir üyenin aday hakkında birlikte hazırlanacak rapor, Yönetim Kuruluna sunulur.

b) Yönetim Kurulu bu raporları, bir düşüncesi bulunduğu takdirde, onu da katmak suretiyle ve bir tek öneri halinde ilk toplanacak Genel Kurul'un incelemesine sunar.

c) Muhabir üyelerin seçimleri de birinci maddenin c, d, e, f fıkraları uyarınca yapılır.

d) Muhabir üye seçilenlere durum Başkanlıkça bir yazı ile bildirilir ve diplomalarıyla kimlik kartları gönderilir.

Madde 5 — Muhabir üyeler, diledikleri veya çağırıldıkları takdirde, oy hakkı bulunmamak üzere, Kolların ve Genel Kurul'un bilim çalışmalarına katılabilirler. Kurumun kitaplık ve arşivinden yönetmelikleri uyarınca faydalanırlar. Uzmanlık dallarını ilgilendiren Kurum yayınları ile Belleten kendilerine parasız olarak gönderilir.

D — *Müşterek Hükümler*

Madde 6 — Türk Tarih Kurumu Şeref üyelerinin sayısı otuz kişiyi, muhabir üyeler sayısı kırk kişiyi geçemez. Adları, hüviyet ve adresleriyle birlikte ayrı ayrı listeler halinde Kurum'un yıllık çalışma raporlarında gösterilir.

Madde 7 — Şeref üyeliği ile muhabir üyelikten çıkma ve çıkarılma işlemleri anatüzüğün 9 uncu maddesi hükümlerine bağlıdır.

Madde 8 — Türk Tarih Kurumu aslı ve şeref üyelerine, bir yüzünde adları ve Kurum'a kabul tarihleri gösterilmek üzere özel surette yaptırılmış bir hâtıra madalyası verilir.

Geçici Madde — Türk Tarih Kurumu'nun bu ilkelerin Genel Kurulca onandığı tarihte kayıtlı bütün aslı üyeleri Kurum'un anatüzüğü ile Kurum'un yaratıcısı ve en büyük koruyucusu Atatürk'ün ilkelerine bağlı bulduklarına dair birer birer and içerler ve imzaladıkları bu and Kurum'un arşivinde saklanır.

\*

Gündemin 12 inci maddesi gereğince, Yönetim Kurulu ile Kollardan gelen önerilerin konuşulmasına başlandı ve şunlara karar verildi :

1— 1960 yılı bütçesine bağlı kadrolara göre bir üst aylığa yükselen Kurum görevlilerine Yönetim Kurulunca yükselme sürelerini doldurdukları tarihten başlamak üzere, arttırmılardan ödenen aylık farklarının onaylanmasına,

2— Sayımı yapılan Kurum demirbaşlarından 842 lira 41 kuruş değerindeki 55 parça eşyanın yıpranmaları dolayısıyla, kayıtlarının silinmesine dair bulunan

Yönetim Kurulu önerisinin kabulüne ve bundan böyle bu gibi kayıt silinmelerinin Yönetim Kurulunca yapılmasına,

3— Milli Eğitim Bakanlığından, incelenerek mütalâa bildirilmesi dileğiyle, Kurumumuza gönderilen "Türk Bilimler Akademisi Kanun tasarısı"nın Anayasaya aykırı yönleri olduğu ve kifayetsiz bulunduğu anlaşıldığından bu noktalar gözönüne alınmak suretiyle Yönetim Kurulunca Bakanlığa bir cevap yazılmasına,

4— Anadolu'nun Selçuklular tarafından fethinin 900 üncü yıl dönümü dolayısıyla, yapılacak yayın ve törenleri düzenlemek üzere üyelerimizden Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan, Faik Reşit Unat, Prof. Dr. Şinasi Altundağ, Prof. Tayyip Gökbilgin, Prof. Dr. Osman Turan'dan kurulu bir komisyonun kurulmasına,

5 — Fransa Büyük Elçiliği Kültür Ataşeliğinin Kurumumuzun önderliği ile Ankara'da Akdenizle ilgili tecrübeler üzerine Milletlerarası bir kollokium tertip edilmesine dair olan önerinin esas itibariyle kabulüne ve bu çalışmalara Kurumumuzun da katılmasına,

6— 23-29 Haziran 1962'de Leiden'de toplanacak olan XI. Assirioloji kongresine Kurumumuz adına üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Sedat Alp'in "Karahöyük (Konya)'da bulunan silindir ve damga mühürler ve bunların eski Anadolu ve Ön Asya gliptiğindeki önemi" adlı tebliğle katılmasına,

7— 23 Ağustos'ta Roma'da toplanacak olan Milletlerarası VI. Prehistorik ve Protohistorik İlimler kongresine Kurumumuz adına üyelerimizden Dr. Hâmit Koşay'ın "Doğu Anadolu'da Prehistorik araştırmalar : Pulur ve Tufanç kazıları" adlı tebliğle katılmasına,

8— 1-4 Haziran 1962'de Londra'da toplanacak olan Milletlerarası Tarihi İlimler komitesi Genel Asamblesine Kurumumuz adına üyelerimizden Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan'la Prof. Dr. Şinasi Altundağ'ın katılmasına,

9— Milletlerarası prehistorik ve protohistorik ilimler kongresinin 1964'de Türkiye'de toplanması için Hükümet nezdinde teşebbüste bulunması görevinin Yönetim Kuruluna verilmesine.

Görüşmelere yarın sabah saat 9,30'da devam edilmek üzere bugünkü oturuma saat 17,30'da son verildi.

Genel Kurul, 29 Nisan 1962 Pazar günü saat 9,30'da İkinci Başkan Ord. Prof. Enver Ziya Karal'ın Başkanlığında toplandı ve Kollardan gelen önerilerin konuşulmasına devam edilerek şunlara karar verildi :

10— Bütçe komisyonunca incelenerek küçük bazı değişikliklerle onaylanmış olan Kurumun 1962 yılı bütçesinin gelir ve giderleri 1.779.960 lira olarak kabulüne,

11— Bu yıl inşasına başlanacak olan Kurum binası için bütçeye konmuş olan ödenek kâfi gelmezse 500 bin liraya kadar bankalardan borç alma yetkisinin Yönetim Kuruluna tanınmasına,

12— Ölmüş olan Kurum üyelerinden mümkün olanlar için ayrı ayrı anma kitaplarının çıkarılmasına ve ilk önce Rahmetli Başkan Şemseddin Günaltay'la, Kurumun ilk Başkanı Tevfik Bıyıklıoğlu için çıkarılacak kitapların ele alınmasına, Şemseddin Günaltay anma kitabı için Ord. Prof. Aydın Sayılı, Prof. Dr. Şinasi Altundağ ve Prof. Dr. Tahsin Özgüç'den, Tevfik Bıyıklıoğlu anma kitabı için Prof. Dr. Âfet İnan, Faik Reşit Unat ve Uluğ İğdemir'den kurulu birer yazı kurulunun görevlendirilmesine,

13— Ölmüş olan üyelerimizin bıraktıkları notlar ve kısmen yazılmış eserler üzerinde ilgili kolların meşgul olmasına, Prof. Mükrimin Halil Yınanç'ın kütüphanesi ile de Yönetim Kurulunun ilgilenmesine,

14— Türkiye'nin bir tarihî atlasını meydana getirmek amacıyla Yeni - Çağ Kolunca yapılan önerinin kabulüne ve Prof. Dr. Hâmit Sadi Selen, Faik Reşit Unat, Prof. Dr. Şinasi Altundağ, Prof. Dr. Halil İnalıcık'tan kurulu bir komisyonun görevlendirilmesine,

15— Başbakanlıktan bilimsel bir yolda yayınlanmak üzere Kurumumuza devredilen Sergis Karakoç'un "Külliyat-ı Kavanin" adlı eserinin ilk önce alfabetik ve sistematik dizilerinin yayınlanması hakkında Yeni Çağ Kolunca yapılan önerinin kabulüne,

16— İlmî araştırmalar için bu yıl da Yeni-Çağ Kolundan yedi üyeye toplamı 7500 lira tutan yardımın yapılmasına,

17— İlmî araştırmalar için üyelerimizden Prof. Dr. Osman Turan'a Orta-Çağ Kolunun teklifi gereğince 1000 lira yardım yapılmasına,

18— İlmî araştırmalar yönetmeliğinin son baharda toplanacak olağanüstü Genel Kurul gündemine alınmasına,

19— Milletlerarası Şarkiyatçılar Cemiyeti ile Unesco'nun birlikte kurdukları özel bir komite tarafından hazırlanıp "Philologiae Turcicae Fundamenta" adı altında yayınlanmakta olan eserin redaksiyon heyetine komitenin isteği üzerine, Yeni-Çağ Kolunca uygun görülen Prof. Tayyip Gökbilgin'in seçilmesine, Prof. Tayyip Gökbilgin'e yardımcı olmak üzere, Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan, Prof. Dr. Şinasi Altundağ, Prof. Dr. Halil İnalıcık ve Prof. Dr. Osman Turan'dan kurulu bir istişare kurulunun teşkiline,

20— 1965 yılında Viyana'da toplanacak olan Milletlerarası XII. Tarihi İlimler kongresi için gerekirse biri arkeoloji ve ilk çağlar, diğeri orta ve yeni çağlara ait olmak üzere, iki cilt halinde ve "Türk Tarihçiliğinin Elli Yılı" adı altında yabancı dilde bibliyografik bir eserin hazırlanmasına ve bu eserin yayın işine genel olarak üyelerimizden Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan'ın nezaret etmesine,

21— Türk-İslâm devri kitabelerinin derlenmesi ve yayınlanması işinin Yönetim Kurulunca önemle ele alınmasına.

Üyeler tarafından ileri sürülen bazı dileklerin Yönetim Kuruluna havalesinden sonra, Genel Kurul Başkanı Ord. Prof. Enver Ziya Karal Kurum Başkanlığına seçilmiş olan Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu'ya söz vererek Genel Kurulun kapanış konuşmasını yapmasını rica etti. Ord. Prof. Şevket Aziz Kansu şu konuşmayı yaptı :

"Sizlere saygı ve sevgilerimle selâmlarımı sunarım. Bana bu fırsatı veren sayın başkana teşekkür ederim. Bana burada oy vermek lütfunda bulunan ve sonra da Başkanlığa seçen arkadaşlarıma da teşekkür ederim. Bu benim için tarihî bir şereftir. Çünkü seneler senesi bu Kurumda çalıştım. Bu Kuruma girişim de Atatürk'ün arzusuyla olmuştur. Tevfik Bıyıklıoğlu, Yusuf Akçura, Hasan Cemil Çambel ve Şemseddin Günaltay bu Kuruma Başkanlık ettiler. Günaltay'ın kaybından sonra bu Kurumun Başkanlığını almak şerefli ve aynı zamanda mesuliyetli bir iştir. Bu arada Başkanımızın vefatından bugüne kadar idareyi selâmetle yürütmüş olan

Asbaşkan Faik Reşit Unat'a ve Genel Müdürümüz Uluğ İğdemir'e şükran ve minnetlerimizi sunarım. Bunu söylemek benim için mânevi bir vazifedir. Başkan Sayın Enver Ziya Karal'ın verdiği bu söz fırsatıyla ifade edeyim ki, Kurumu iyi yoldan ve halka daha çok tanıtarak idareye çalışacak ve sizlerin, sayın arkadaşlarımızın müzaharetlerini bekliyeceğim. Şükranlarımı sunarak sizden müzaharet istiyorum. Genel Kurul Başkanına da şükranlarımı sunarım. Cidden heyecanlıyım. Kusura bakılmasın. Gayet mütehassis oldum. Hepinize tekrar tekrar teşekkür ederim.”

Prof. Kansu'nun konuşmasından sonra Genel Kurul Başkanı gündemin tamamladığını söyleyerek Genel Kurul'un toplantısına saat 13,20'de son verdi.

### TÜRK TARİH KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYELERİ ARASINDA İŞ BÖLÜMÜ

Genel Kurulca Türk Tarih Kurumu Yönetim Kuruluna seçilmiş olan üyeler, 28 Nisan 1962 Cumartesi günü saat 17,30'da toplanarak Başkanlığa Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu'yu, Asbaşkanlıklara Prof. Cemal Tukin ve Faik Reşit Unat'ı Genel Sekreterliğe Prof. Dr. Şinasi Altundag'ı, Saymanlığa Prof. Dr. Tahsin Özgüç'ü seçtiler.

### TÜRK TARİH KURUMU YÖNETİM KURULU'NUN 1961 YILI ÇALIŞMA RAPORU

Genel Kurulun Sayın Üyeleri,

Yönetim Kurulumuzun 1961 yılı çalışma raporunu yüksek katınıza sunuyoruz :

Kurumumuz 1961 yılı içinde pek büyük acılara uğramış ve çok değerli üyelerinden altısını kaybetmiştir. 26 Şubat 1961'de büyük eğitimci ve fikir adamı Hasan-Âli Yücel, İstanbul'da bir kalp krizi sonunda hayata gözlerini kapadığı gibi, emekli Büyük Elçilerden ve *"İkinci Viyana Muhasarası"* adlı eserin yazarı Cevat Üstün de 6 Mart 1961'de Ankara'da ölmüştür. Genç ve değerli bir ilim adamı olan Ord. Prof. Dr. Muzaffer Şenyürek ise, Hatay'da Kurum adına yapmakta olduğu Tarihöncesi araştırmalarından Ankara'ya dönerken 23 Eylül 1961'de bir uçak kazasında aramızdan ayrılmıştır. Kurumumuzun 21 yıllık Başkanı, büyük fikir ve devlet adamı Şemseddin Günaltay, VI. Türk Tarih Kongresinin toplanacağı günden bir gün önce, 19 Ekim 1961'de İstanbul'da gözlerini fani hayata kapadığı gibi, Kurumumuzun ilk Başkanı emekli Büyükelçi ve Kurmay Albay, *"Trakya'da Millî Mücadele"* adlı değerli eserin sahibi Tefik Bıyıkhoğlu'nu da 23 Kasım 1961'de Ankara'da bir kalp krizi sonunda kaybettik. Kurumumuzun kurucu üyelerinden, Anadolu Selçuk Tarihi üzerinde dünya çapında bir otorite olan Ord. Prof. Mürim Halil Yınanç da geçirdiği bir beyin kanaması sonunda 22 Aralık 1961'de İstanbul'da hakkın rahmetine kavuştu.

Ölümünün birinci yıldönümü münasebetiyle UNESCO Türkiye Millî Komisyonunca Kurumumuz toplantı salonunda hazırlanan bir toplantıda Hasan-Âli Yücel anılmış, eserlerinden mürekkep küçük bir de sergi açılmıştır. Bu münasebetle Yönetim Kurulumuz Ankara'da yatan üyelerinin kabirlerini ziyaret ederek birer buket koymuştur.

Yönetim Kurulu, Başkanımız Şemseddin Günaltay'la, ilk Başkanımız Tevfik Bıyıkhoğlu için birer Armağan kitap çıkarmayı kararlaştırmış bulunuyor.

Yine teessürle arzederiz ki, ölümünden iki yıl sonra basılmak üzere, hâtiratını Kurumumuza bırakmış ve ayrıca 10 bin liralık Türkiye Kredi Bankası hisse senedini bağışlamış olan Devlet Demiryollarının kurucusu emekli Büyükelçi Behiç Erkin'i de bu yıl içinde kaybetmiş bulunuyoruz. Hâtirasını saygı ile anarız.

**SAYIN CUMHURBAŞKANI CEMAL GÜRSEL'E YAPILAN ZİYARET  
VE BU ZİYARETİN İADESİ**

Yönetim Kurulumuzun Sayın Cumhurbaşkanı ve tüzük gereğince Kurumumuzun Koruyucu Başkanı Cemal Gürsel'e Cumhurbaşkanlığına seçilmesi dolayısıyla topluca yaptığı ziyareti Cumhurbaşkanı 9 Ocak 1962 Salı günü saat 15'te iade etmek nezaketini göstermişlerdir. Yönetim Kurulu üyeleriyle Ankara'da bulunan bir kısım üyelerimizin de hazır bulunduğu bu ziyaret esnasında, Sayın Gürsel çeşitli kültür meseleleri üzerinde üyelerle hasbihal etmişler ve kitaplığımızı gezmişlerdir. Kendilerine 1962 yılı içinde inşasına başlanacak Kurum binasının maketi üzerinde izahat verilmiş, Cumhurbaşkanımız binamızın tamamlanması için her türlü yardımı yapmayı vaat buyurmuşlardır.

**YÖNETİM KURULUNDA DEĞİŞİKLİKLER**

Kurumumuzun 21 yıllık Başkanı büyük fikir ve devlet adamı Şemseddin Günaltay'ın 19 Ekim 1961'de beklenmedik ölümü ve Asbaşkanlarımızdan Prof. Dr. Âfet İnan'ın uzun bir süre için yurt dışına gitmesi üzerine, Yönetim Kurulunda açılan iki üyeliğe yedeklerden Prof. Dr. Cemal Tükün'le Ord. Prof. Dr. Sedat Alp çağırılmışlardır.

Yönetim Kurulu'nun 25 Ekim 1961'de yaptığı toplantıda rahmetli Başkanımızın hâtirasına saygı gösterilmek suretiyle Genel Kurul'a kadar yerine Başkan seçilmemesine, Prof. Dr. Âfet İnan'dan açılan Asbaşkanlığa da Prof. Tayyib Gök-bilgin'in seçilmesine karar verilmiş ve bu karar, aynı tarihli bir genelge ile bütün üyelerimize duyurulmuştur.

**BÜTÇE DURUMU**

Kurumumuzun 1961 yılı gelir ve giderleri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir :

**A) GELİRLER**

Bölüm	Gelirin çeşidi	Bütçeye konan		Sağlanan	
		L.	K.	L.	K.
I	Kurum arttırimından	270.000	—	270.000	—
II	Hükümet yardımı	300.000	—	300.000	—
III	Atatürk tesisi geliri	600.000	—	901.650	62
IV	Üye aidatı	400	—	260	—
V	Yayın gelirleri	107.700	—	65.782	—
VI	Basımevi gelirleri	120.000	—	120.641	66
IIV	Türlü gelirler	4.600	—	8.572	06
	Toplam.	1.402.700	—	1.666.906	34



## B) GİDERLER

Bölüm	Giderlerin çeşidi	Bütçeye konan		Harcanan	
		L.	K.	L.	K.
I	Görevli giderleri	332.200	—	330.663	78
II	İdarî giderler	23.500	—	35.606	54
III	Bilimsel giderler	520.500	—	380.570	50
IV	Yatırımlar ve yatırımla ilgili giderler	386.000	—	366.400	27
V	Yayın zararları	140.500	—	171.939	25
	Toplam.	1.402.700	—	1.285.180	34

Bu tablolarda görüldüğü üzere, 1961 yılı gelirlerimiz bütçeye konmuş olandan 264.206 lira 34 kuruş fazla, giderlerimiz ise 117.519 lira 66 kuruş eksiktir. Böylece arttırmış olduğumuz 381.726 lira Kurum artırımına alınmıştır.

Kurumumuzun 1961 yılı sonundaki malî durumunu gösteren bilanço bu raporumuzun sonuna eklenmiştir.

## YAYIN İŞLERİ

Bu yıl içinde, şu eserlerin basımı bitmiş ve yayınlanmıştır :

1. EFLÂKİ : *Menakibu'l-Ârifîn*, II. cilt (Türkçeye çeviren Tahsin YAZICI).
2. EŞREF BİN MUHAMMET : *Hazain'üs Saâdât* (Yayınlayan BEDI ŞEHSUVAROĞLU).
3. İSMAIL HAKKI UZUNÇARŞILI : *Osmanlı Tarihi* I. cilt, 2. baskı.
4. ENVER ZİYA KARAL : *Osmanlı Tarihi* V. cilt, 2. baskı.
5. BEKİR SITKI BAYKAL : *Yeni Zamanda Avrupa Tarihi*, II. cilt, 1. kitap,
6. BELLETEN Sayı : 98 - 101.

Şu eserlerin baskıları bitmek üzeredir :

1. URFALI MATEOS : *Vekayinâme*.
2. E. TAHRANÎ : *Kitab-ı Diyar-bekriyye*, tenkitli baskı, I. cilt.
3. TAHSİN ÖZ : *İstanbul Camileri*.
4. ENVER BOSTANCI : *A Biometrical and Morphological Research on the Astragalus and Calcaneus of the Inhabitants of Gordion in the Roman Period*.
5. AYDIN SAYILI : *Abdülhamit İbni Türk'ün katışık denklemlerde mantıkî zaruretlere adlı yazısı ve zamanının cebiri*.
6. ULUĞ İĞDEMİR : *Anafartalar Muharebatına ait Tarihçe*.

Bu yıl içinde, şu eserlerin basımına başlanmıştır :

1. FÜRÜZAN KINALI : *Eski Anadolu Tarihi*.
2. BAHAETTİN ÖGEL : *Orta - Asya*.
3. ENVER ZİYA KARAL : *Osmanlı Tarihi*, VIII. cilt.
4. ARIF MÜFİD MANSEL : *Ege ve Yunan Tarihi*, 2. baskı.

Bunlardan başka Başbakanlık tarafından ilmî bir şekilde bastırılması dileğiyle, eski İhsaiyat ve Müdevvenat-ı Kanuniye Müdürü Serkis Karakoç'un 50 ciltten ibaret "*Külliyat-ı Kavanin*" adlı eseri Kurumumuza armağan edildiği gibi, Sovyet Rusya'nın eski Ankara Büyükelçisi General Aralof'un Atatürk ve Türkiye Cum-

huriyeti hakkındaki hâtıraları Rusçadan dilimize çevirtilmiştir. Ayrıca Kurumumuzca satın alınan Zeki Pakalın'ın "Sicill-i Osmanî Zeyli" adlı eserinin aynen bastırılması imkânı görülmediğinden, üyelerimizden Bay Faik Reşit Unat tarafından hazırlanacak alfabetik bir kılavuzun bastırılarak bu eserden faydalanmak isteyenlere, kaynaklara başvurma imkânının sağlanması Yeni-Çağ Kolunun teklifi üzerine uygun görülmüştür.

#### MİLLETLERARASI KONGRELER

1961 yılı içinde Avrupa'da toplanan iki Milletlerarası Kongreye Kurumumuz adına iki üyemiz katılmıştır. Bunlardan biri 19-23 Haziran 1961'de Paris'te toplanan *Assiriologlar Kongresi*, diğeri de 10-16 Eylül 1961'de Yugoslavya'nın Ohri şehrinde toplanan *Milletlerarası Bizans Tetkikleri Kongresidir*.

##### *Assiriologlar Kongresi :*

Bu Kongreye Eski Çağ Kolunca seçilen Genel Sekreterimiz Prof. Dr. Tahsin Özgüç katılmıştır. Arkadaşımızın Yönetim Kurulu'na verdiği rapora göre, Kongreye Kültepe-Kaniş kazılarının en son neticeleri ve en önemli keşifler üzerine bir tebliğ sunmuştur. Arkadaşımızın gerek tebliği, gerekse projeksiyonla gösterdiği renkli resimler büyük ilgi toplamış, vardığı sonuçların filolojik araştırmalarla da doğrulandığı söylenmiş, arkadaşımıza çalışmaların bir oturumuna Başkanlık etmesi teklif edilmiş ve perşembe günü oturumda Başkanlık görevini yapmıştır.

##### *Bizans Tetkikleri Kongresi :*

Bu Kongreye Yeni Çağ Kolunca seçilen üyemiz Prof. Dr. Halil İnalçık katılmıştır. Arkadaşımızın Yönetim Kurulu'na verdikleri rapora göre Kongre 8 seksiyon halinde çalışmıştır.

1) Tarih (iki seksiyon), 2) Sanat ve Arkeoloji, 3) Filoloji ve Edebiyat Tarihi, 4) Kilise ve Teoloji Tarihi, 5) Hukuk ve Özel İlimler, 6) Yardımcı İlimler, 7) Müzikoloji. Arkadaşımız Tarih Seksiyonunun A bölümündeki "Türk Kaynaklarının Işığı Altında Bizans ve 1444 Buhranının Menşei" adlı bildirisini İngilizce olarak okumuş ve aynı seksiyonun 15 Eylül tarihli oturumuna Başkanlık etmiştir. Arkadaşımızın bildirisi, büyük ilgi ile izlenmiş ve tartışılmıştır.

Prof. İnalçık, Kongreden sonra Üsküp, Belgrat ve Saraybosna'ya bir hafta süren bir seyahat yaparak, buralardaki Türk mimarî eserlerini, kitaplıkları ve müzeleri incelemiştir.

#### İLMİ ARAŞTIRMALARA YARDIM

Bu yıl da Yeni-Çağ Kolunun kararlarına uyularak üyelerimizden 5 kişiye ilmi araştırmaları için yardım yapılmıştır.

#### EDİRNE'NİN 600 ÜNCÜ FETİH YILI

Edirne'nin 600 üncü fetih yılı münasebetiyle, yapılacak yayın ve törenleri düzenlemek üzere, üyelerimizden Bay Tahsin Öz'ün Başkanlığında kurulan Komisyon ilk eser olarak Edirne ve Edirne'nin fethiyle ilgili bir armağan hazırlamış ve basılmak üzere Kurumumuza göndermiştir. Üyelerimizden Prof. Dr. Halil İnalçık tarafından incelenmekte olan bu eser 1962 yılı içinde yayınlanacaktır.

## İLMİ KONFERANSLAR

Genel Kurulun 1959 toplantısında verdiği karara uyularak, 1961 toplantısından önce üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı "III. Murad'ın İstanbul Rasathanesindeki Mücessem Yer Küresi ve Avrupa ile Kültürel Temaslar" konusunda projeksiyonlu bir konferans vermiş ve büyük ilgi ile dinlenmiştir.

## KİTAPLIK

Kurum Kitaplığının bu yılki çalışma ve gelişmeleri şöyle olmuştur :

Yıl içinde 205'i satın alınmak, 599'u hediye ve mübadele yoluyla kitaplığımıza 804 kitap girmiş, kayıtları, fişleri tamamlanarak, araştırmacılarla okuyucuların faydasına sunulmuştur.

Yine yıl içinde 140'ı satın alınmak, 486'sı hediye ve mübadele yoluyla 626 peyriyodik eserle 3456 günlük gazete gelmiş, kayıtları, fişleri tamamlanmıştır.

Ayrıca Edirne'ye ait 122 kitabe estampajı, 119 mikrofilm, 6 fotokopi satın alınmış veya yaptırılmıştır.

Rahmetli üyemiz Osman Ferit Sağlam'ın armağanı olan kitapların kayıtları ve fişleri tamamlanmıştır.

Kurumumuzun ilk Başkanı rahmetli Tevfik Bıyıklıoğlu, bir vasiyetname ile kitaplarını ve bütün dosya ve notlarını Kurumumuza bıraktığından, çoğu İstiklâl Savaşı ile ilgili bu eser ve notlar teslim alınmıştır. Bunların tasnifi 1962 yılı içinde tamamlanacaktır.

Asbaşkanımız Bay Faik Reşit Unat, uzun yıllar boyunca büyük emek ve masrafla topladığı satın alınma değeri 5000 lirayı geçen 309 parça atlas, harita ve kitabı Kurumumuz kitaplığına armağan etmiştir. Kitaplığımızın büyük bir eksikliğini tamamlayan bu değerli eserler arkadaşımızın arzu ettiği şekilde tasnif ve muhafaza edilecektir.

Bu yıl Kurumumuz kitaplığına armağan edilen kitaplar arasında, eski Devlet Bakanı Prof. Dr. Adnan Erzi'nin delâletiyle Başbakanlıktan verilen 13.066 lira değerindeki eserler de vardır. Bu kıymetli delâletinden dolayı sayın Prof. Adnan Erzi'ye huzurunuzda teşekkür etmeyi bir ödev sayıyoruz.

Kitaplığımızın eskiden kelime kataloğu şeklinde yapılmış olan sistematik kataloğu yeni baştan ele alınmış ve ihtiyaca daha iyi cevap verebilmek için konu kataloğu şeklinde düzenlenmeye başlanmıştır.

Yıl içinde 968 kitap, dergi ve gazete ciltlenmiştir.

1961 sonunda kitaplarımızın sayısı —yazmalar, dergiler ve gazeteler hariç olmak üzere— 40.357'ye yükselmiştir. Kitabe estampajlarımızın sayısı ise 1140'dır.

Kitaplık Komisyonu, ihtiyaç oldukça toplanarak kitaplığa alınacak kitapları seçmiş, gerekli direktifleri vermiştir.

## KOL ÇALIŞMALARI

Kollar Yönetmelik gereğince toplantılarını yapmışlar ve gerek Yönetim Kurulunca havale edilen, gerekse üyeler tarafından teklif olunan konuları görüşerek kararlara bağlamışlardır.

## VI. TÜRK TARİH KONGRESİ

VI. Türk Tarih Kongresi 20-26 Ekim 1961'de Ankara'da toplanmıştır. Kongremize 18'i yabancı bilginlere ait olmak üzere 91 bildiri sunulmuştur. Kongreyi üyelerimiz dışında 40'ı Lise Tarih Öğretmeni olmak üzere, geniş bir dinleyici kitlesi ilgi ile izlemiştir. Bildirilerden 65 tanesinin özeti Kongreden önce basılmış ve programla birlikte dağıtılmıştır. Kongre münasebetiyle, aynı zamanda Kurum'un 30'uncu kuruluş yılını sembolleştiren bir madalya bastırılarak, Kongre Üyelerine verilmiş, Kazılarla basımevimizin çalışmalarını ve yayınlarımızı gösteren bir de sergi hazırlanmıştır. Kongremizin gerek organizasyonu, gerekse bildirilerin muhtevaları yerli ve yabancı bilginlerin takdirlerini kazanmıştır. Kongre hakkında daha etraflı bilgi 101 sayılı Belleten'in haberler bölümünde verilmiştir.

MİLLETLERARASI TARİHİ İLİMLER KOMİTESİ YÖNETİM  
KURULU'NUN İSTANBUL TOPLANTISI

Milletlerarası Tarihî İlimler Komitesinin 1960 Ağustosunda Stokholm'de yaptığı toplantıda, 1961 yılı Yönetim Kurulu toplantısının —bütün masraflar kendilerine ait olmak üzere— İstanbul'da yapılması arzusu belirmiş ve bu toplantıda Millî Komitenin temsilcisi olarak bulunan üyemiz Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan, bu arzuyu sevinçle karşılayacağımızı bildirmiştir. Sayın Barkan, konuyu Yönetim Kurulumuza aksettirmiş, Yönetim Kurulumuz Kurumumuza fazla maddî bir külfet yüklemiyen bu toplantının İstanbul'da yapılmasında çeşitli yönlerden fayda görek keyfiyeti Tarihî İlimler Komitesi Genel Sekreterine bildirmiştir.

Komite Yönetim Kurulu, 27-28 Ağustos 1961'de İstanbul'da Teknik Üniversitede toplantılarını yapmıştır. Asbaşkanımız Faik Reşit Unat, Tarihî İlimler Türkiye Millî Komitesi Başkanı Prof. Dr. Şinasi Altundağ ve İlmî Müşavirimiz Prof. Nusret Hızır'la üyelerimizden Prof. Dr. Cemal Tukin, Heyeti Kurumumuz adına ağırlamışlardır. Bu toplantının heyet üyeleri üzerinde çok olumlu bir etki yaptığı, gerek İstanbul'daki sözlerinden, gerekse yazdıkları mektuplardan anlaşılmaktadır. Heyetin toplantısına ait 101 sayılı Belleten'in haberler bölümünde daha etraflı bilgi verilmiştir.

## KIBRIS TARİHİ İÇİN ÇALIŞMALAR

"*Türk Tarihi içinde Kıbrıs*" adı altında Kurumumuzca yazılmasına karar verilen eser hakkında malzeme toplamak üzere, eseri yazacak üyelerimizin Kıbrıs'a gitmeleri uygun görülmüş ve Dışişleri Bakanlığımızın yardımı rica edilmişti. Bakanlık teklifimizi büyük bir anlayışla karşılayarak, gidecek heyetin Kıbrıs'taki masrafları için gerekli ödeneği ayırdığından birinci heyet, üyelerimizden Prof. Dr. Şinasi Altundağ, Faik Reşit Unat, Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, Prof. Dr. Halil İnalçık ve Kurum foto memurundan mürekkep olarak 5-16 Nisan 1961 arasında Kıbrıs'a giderek, gerekli incelemeleri yapmıştır. Heyetin Kurumumuza verdiği rapora göre, gezi çok faydalı olmuş, bu münasebetle Kıbrıs Müftülüğündeki Şer'i Mahkeme sicillerinden mühim bir kısmının mikrofilmleri alındığı gibi, Kıbrıs aydınlarının "*Kıbrıs Türk Tarih Kurumu*" adında bir dernek kurmaları da sağlanmıştır. Arkadaşlarımız konferanslar vermek suretiyle de, ayrıca Kıbrıslı aydınlarla faydalı olmya çalışmışlardır.

İkinci heyetin Genel Sekreterimiz Prof. Dr. Tahsin Özgüç, üyelerimizden Prof. Dr. Afif Erzen ve Millî Eğitim Bakanlığı Rölöve Bürosu Şefi Mahmut Akok'tan mürekkep olarak 1961 yılı sonunda Kıbrıs'a gitmesi kararlaştırılmış ise de, Prof. Afif Erzen'in Almanya'da bulunması, Bay Mahmut Akok'un mazereti dolayısıyla, arkadaşımız Prof. Tahsin Özgüç bu geziyi yalnız başına yapmak zorunda kalmış ve Şubat sonunda Kıbrıs'a giderek gerekli incelemeleri yapmıştır.

#### ANADOLU'NUN SELÇUKLULAR TARAFINDAN FETHİNİN 900 ÜNCÜ YILI İÇİN HAZIRLIKLAR

1971 yılının Anadolu'nun Selçuk Türkleri tarafından fethinin 900 üncü yılına rasladığı malumdur. Tarihimizin bu çok önemli olayını lâyık olduğu gibi kutlamayı ve bu münasebetle yayınlar yapmayı uygun bulan Yönetim Kurulumuz, konuyu 27.XI.1961 tarihli genelge ile üyelerimize hatırlatmış ve Genel Kurulumuza sunulmak üzere tekliflerde bulunmalarını istemiştir. Konu, Genel Kurulumuzda görüşülmek üzere gündeme alınmıştır.

#### KURUM BİNASI

Avan-projeleri daha önce hazırlanmış olan Kurum binasının yapımına 1962 yılı yazında başlanmasını uygun bulan Yönetim Kurulumuz, proje mimarlarıyla yeni bir mukavele yaparak esas projelerin hazırlanmasını sağlamıştır. İlk projeye nazaran çalışma yerleri daha da arttırılan ve bugünkü ihtiyaçlara daha uygun bir hale getirilen yeni projeler, İmar Müdürlüğüne onaylanmıştır. Detay plânlarının ve keşfin hazırlanmasından sonra, önümüzdeki aylarda yeni binamızın temelini atacağımızı ummaktayız.

#### DOĞUM VEYA ÖLÜM YILLARI MİLLETLERARASI TÖRENLERLE KUTLANACAK TÜRK BÜYÜKLERİ HAKKINDA UNESCO'NUN MÜRACAATI

Tanınmış büyük tarihi kişilerin doğum ve ölüm yıllarının Milletlerarası törenlerle kutlanması için, Unesco'nun öncülüğü ile girişilen teşebbüsten Kurumumuzun da haberdar edilerek, Türk büyüklerinin tesbiti için yardım istendiğini, geçen Genel Kurulumuza arzetmiştik. Bu maksatla, kurulan Komisyon 5.1.1962 tarihinde toplanarak başta Atatürk olmak üzere, 8 Türk büyüğünün doğum ve ölüm tarihleriyle insanlığa yaptığı hizmetleri belirten bir raporu Unesco Türkiye Millî Komisyonuna sunmuştur.

#### KÜLTÜR DERNEKLERİNE VERİLEN KİTAPLAR

Halkevlerinin geleneğini yaşatmak ve aynı yolda Türk halkına hizmet etmek amacıyla, yeniden teşkilâtlandırılan ve Türkiye'nin 76 köşesinde şubelerini açmış bulunan "*Türk Kültür Dernekleri*" kitaplıklarına kitap yardımı yapılması hakkında, Derneğin Onursal Başkanı Sayın Cemal Gürsel'in imzasıyla gelen yazı üzerine, Kurum yayınlarından halkın ve aydınların faydalanabileceği eserler seçilerek, 65.212 lira değerinde 76 takım Türk Kültür Derneklerine Kurumumuzun bir armağanı olarak verilmiştir.

## KAZILAR

Bu yıl da Eski Çağ Kolunun kararıyla, Trakya ve Marmara bölgesinde, Hatay'-da Saman dağında Tarihöncesi araştırmalarına, geçen yıllarda başlanmış olan kazılarımızdan, Kültepe, Altın-tepe, Karahöyük, Side, Toprakkale, Çandarlı, Tilmen kazılarına, Karatepe'deki restorasyon işlerine devam edilmiş, ayrıca Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi profesörlerinden Kılıç Kökten tarafından Antalya'nın Karain mağarasında devam edilen araştırmalara para yardımı yapılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı bu yıl da kazılarımıza para ve uzman vermek suretiyle yardımlarını esirgememiştir. Bakanlığın bu yakın ilgisine huzurunuzda teşekkürlerimizi sunarız.

Yapılan kazı ve araştırmalar hakkında Kazı Direktörlerinden aldığımız kısa raporları olduğu gibi sunuyoruz :

1 — *Marmara ve Trakya Bölgesi Tarihöncesi araştırmaları :*

Türk Tarih Kurumu adına 1961 yılı yaz mevsiminde Marmara ve Trakya bölgesinde Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu tarafından yapılmış olan Prehistorik araştırmalar, istikşaf ve sondaj - kazı mahiyetinde olmak üzere Pendik, Silivri, Yeşilköy, Bostancı, Göksü ve Küçüksu çevrelerine inhisar etmiştir.

Pendik'te geçen yıl (1960) 26 + 500 kilometredeki demiryolu yarmasında keramik izlerine tesadüf edildiği 1960 çalışma raporunda bildirilmişti. İşte bu mahalde, Devlet Demiryolları I. İşletme Müdürlüğünün nazik müsaadesi ile yapılan A. B. C. D. sondaj yerlerinden Fikirtepe (Kadıköy) Prehistorik yerleşme yeri kültür malzemesi ile hemen hemen tam bir benzerlik ve yakınlık gösteren ilgi çekici malzeme toplandı. Bu seneki Pendik sondaj-kazılarından geometrik desenli, beyaz çizgili siyah renkte keramik, kırmızı, devetüyü renkte, kulplu, kulpsuz, büyük, küçük kadeh, testi, küp v.b. gibi keramik, kemikten yapılmış biz, iğne, olta, kaşık, ispatlı, idol, bu kültür malzemesinin ilgi çekici envanterini teşkil etmektedir. İskân toprağı içinde midye kabukları, omurlu hayvanlara ait dişler, kemikler, çok sayıda toplandı. Tren yolunun sağ ve solundaki yarmada 50 metre uzunlukta izlerine raslanan Pendik Prehistorik yerleşme yerinin 150-200 metre kareyi kapsadığı anlaşılıyor. Bu alanın büyük bir kısmının tren yolu yarması hafriyatında ortadan kalktığı da aşikârdır.

*Pendik Prehistorik yerleşme yerinin yaşı Fikirtepe'nin yaşı ile aynı olarak "M. ö. 4. binden 3. bine geçiş safhasına ait bulunduğu" ifade olunabilir.*

*Fikirtepe* hafirlerinden Kurt Bittel "... Yalova havalisinde ve onun daha ilerisindeki Yenişehir bölgesinde bulunup, Fikirtepe vazo tiplerine bazı yakınlıklar gösteren münferit keramik buluntularının tanındığından" söz etmekte ve Fikirtepe'deki gibi "Kuzey-Batı Anadolu'da M. ö. 4. binyılına ait şimdiki kadar tanınmayan... bu medeniyetin Marmara denizinin ve İstanbul boğazının doğusunda ve belki de bunun batısında Trakya arasında mekân bakımından yayılışını ispat etmek..." gerektiğini ileri sürmüştür (Bk. Kurt Bittel (İstanbul), Fikirtepe kazısı - V. Türk Tarih Kongresi 1956. s. 29-36 Ankara 1960). İşte Pendik Prehistorik istasyonunun önemi, Fikirtepe kültürü ile çağdaş ikinci bir yerleşme yeri olmasıdır. Biz bu kültüre Marmara kıyısı Prehistorik kültürü adını da şimdilik takabiliriz. 1960 sondajlarında Fikirtepe'de ele geçirilen bir eldeğirmeni taşı da, K. Bittel'in düşüncesinin

aksine, bu iskân yerlerinin mevsimlik muvakkat değil, temelli iskân yerleri olduğu görüşüne yöneltmektedir. Nitekim, Pendik yerleşme yerinde mezar(?) izlerine de raslandığını zikretmeliyiz.

Yine Pendik'te K. Bittel gibi, bazı müelliflerin (*Mavronidis?*) *Pavli* adacığı karşısında ve tren yolu ile deniz kıyısı arasında bir höyük olarak tahmin ettikleri tepede yapılan araştırmalar burasının tabii bir teşekkül olduğunu meydana çıkar-mıştır.

*Silivri*'de Prehistorik(?) keramiklerin mevcudiyeti son zamanlarda bahis konusu edilmiştir. Silivri çevresinde ve Sinan Köprüsü civarında yapılan araştırmalar, bu sahada Prehistorik iskânla ilgili keramik kalıntılarının mevcut olmadığını, bilâkis bunların çok yeni zamanlara ait malzeme olduklarını göstermiştir.

Silivri - Selim Paşa arasında şüpheli olmakla beraber, megalite (Dolmen?) benzerlik gösteren bazı kalıntılara tesadüf edildi.

Bostancı deresi sekisi ile İçerenköy arasındaki kaya sığınaklarında, Yeşilköy Falez kesitlerinde, Boğazın Anadolu kıyısında *Küçük*su vâdileri sekilerinde de Pre-historik araştırmalara başlanmıştır.

#### 2— *Kültepe Kazıları* :

Türk Tarih Kurumu ve Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına yapılmakta olan Kültepe-Kaniş kazısına 1961 yılının yaz aylarında da devam edilmiştir. Kazılar, Prof. Dr. Tahsin Özgüç'ün başkanlığında ve Prof. Dr. Nimet Özgüç, Prof. Dr. Kemal Balkan, Mimar Arkeolog Mahmut Akok, Arkeoloji Asis-tanı Kutlu Emre, Fotoğrafçı Selâhattin Öztartan, Mustahzır Abdullah Gök ile Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinden 4 öğrenciden kurulu heyet tarafından yürütül-müştür. Elde edilen neticeler, Kültepe-Kaniş'in Assur Kolonileri devrinde eriştiği medeniyet seviyesini, her şeyi ile, bir defa daha ortaya koymuştur. Karum sahasının kuzey yarısında II ve Ib katına ait iki zengin mahalle daha açılmış ve buralarda dört tüccara ait yeni arşivlere, arşiv depolarında hiç kayba uğramamış çeşitli sanat eserlerine, keramiğin ve hayvan heykelciklerinin güzel örneklerine; içlerinde çivi yazılı tabletlerin bulunduğu silindirik mühür baskılı zarflara, dış duvarları 2-2.5 metre yüksekliğini koruyan, cadde ve meydanlıklara göre tertiplenen binalara raslanmıştır. Yeni arşivlerin sahipleri, bugüne kadar keşfolunmuş tabletlerde, isim-leri geçmiyen, bir kısmı yerli, bir kısmı Assurlu olan tüccarlardır. Bu seneki kazı-larda, şehrin kuzey yarısının güney yarısına nazaran daha iyi korunduğunu göster-miştir. Bu şehrin hiç olmazsa bir kısmı , ufak bir emekle, bu çağda, Yakın-Şark'ın en mamur beldelerinden biri olarak muhafaza altına alınabilir. Bu sene keşfolunan eserler, çivi yazılı vesikalar okadar bol ve çeşitlidir ki, bunlardan biri veya bir kaç tanesi üstünde durmağa imkân yoktur. Bugün Kültepe-Kaniş, Ankara ve Kayseri'deki arkeoloji müzelerinin en zengin koleksiyonlarına kaynaklık etmektedir.

Kuvvetli bir surla tahkim edilmiş olan Tepe'de Karum'un Ib, II katlarına tekabül eden ve yangınlarla tahrip olunan iki katlı resmî binalarında tablete, altın ve tunçtan maşrapalara, bardaklara raslanmıştır. Tepe'deki büyük salonlu, kori-dorlu, geniş avlulu ve çok odalı binalar, içlerindeki tabletler ve eşyanın nev'i, Kaniş'in yalnız bir ticaret kolonisinin baş şehri olmadığını, aksine, M. ö. ikinci binin ilk çeyreğinde Anadolu'da siyasi kudret ve nüfuzu çok kuvvetli bir merkez olduğunu da ispat etmektedir.

### 3— *Altın-tepe kazıları :*

Türk Tarih Kurumu ve Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına yürütülen Altın-tepe kazısına 1961 yılının sonbaharında devam edilmiştir. Kazılar, Prof. Dr. Tahsin Özgüç'ün başkanlığında ve Prof. Dr. Nimet Özgüç, Mimar Arkeolog Mahmut Akok, Arkeoloji Asistanı Kutlu Emre, Fotoğrafçı Selâhattin Öztartan, mustahzır Abdüllah Gök ve iki Üniversite öğrencisinden kurulu heyet tarafından idare edilmiştir.

Neticeler iki madde halinde izah olunabilir :

1— Kazısına 1960 yılında başlanan mâbedin dört yanını çeviren sütûn kaide-leri, etraf duvarları, sunak yeri yerinde kalmış ve bir Urartu mâbedinin, ilk defa olarak, tam plânı ile ortaya çıkması sağlanmıştır. Mâbedin, revak şeklinde, örtülü dış kısmında ve taban üstünde Anadolu'nun bu bölgesinde ilk defa olarak bulunan fildişinden altın kaplı arslan, geyik, insan başı ve kuş başlı, insan gövdeli varlıkların heykelleri, asfalttan heykelcikler, tunçtan sadak, miğfer, kalkan, mızrak uçları, fildişi heykelle süslü üç ayaklı sehpa, möbelenin altınla süslü kısımları ve diğer eşya keşfolunmuştur. Şimdi, Altın-tepe kazıları sayesinde bir Urartu mâbedinin plânını, ibâdet şeklini, Hitit ve Asur mâbetleri yanındaki özelliğini, teferruatı ile öğrenmiş bulunuyoruz.

2— Altın-tepe kalesinin en sarp yerine kurulan sarayın ancak kabul salonunun üçte ikisini meydana çıkarabildik. Uzunluğu 30 metreyi bulan bu salonun tavanı, taş kaideleri yerinde kalan, kalın direklerle tutturulmuştur. Kabul salonunun uzun duvarı kerpiç üstüne sürülen kırmızı, mavi, siyah ve beyaz renklerle, fresk tarzında süslenmiştir.

Başka yerlerde de Urartu saray ve mâbetlerinin duvar boyaları ile süslenmişine dair izlere raslanmış olmasına rağmen, Altın-tepe sarayında görülenler kadar çeşitli motifler meydana çıkarılıp müzelerle yerleştirilmemiştir. Freskleri, yer ve mânasına göre tertiplenmiş olan hendesî motiflerden, hurma ağacını aşılıyan, bereketini arttıran kanatlı, elbisesi çok süslü, elleri sepetli varlıklardan, ağacın dibine gizlenen geyikten, pusu kuran arslandan, arslanın hücumuna maruz kalmış geyik resimlerinden ibarettir. 1962 yılında sarayın tamamıyla meydana çıkarılması, Urartu arkeolojisinin çok orijinal bir sahifesinin önümüze açılmasını sağlayacaktır. Altın-tepe, Türk Tarih Kurumu'nun, Müzeler Genel Müdürlüğünün, Doğu Anadolu arkeolojisi konusunda çok ucuza mal olmuş bir eserdir.

### 4— *Karahöyük kazısı :*

Türk Tarih Kurumu ile Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Hitit Araştırmaları Enstitüsü ve Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına yapılmakta olan Konya Karahöyük kazılarına 1961 yılında da 24.8.1961 — 22.10.1961 tarihleri arasında devam edilmiştir. Ord. Prof. Dr. Sedat Alp'ın başkanlığı altındaki kazı heyetine, Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Hititoloji Asistanı Yaşar Coşkun ile bölüm öğrencilerinden Sargon Erdem, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi öğrencilerinden Nural Onat ile Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünden fotoğrafçı Salâhattin Öztartan ve Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinden müstahzır Osman Karakaya katılmışlardır.



Höyükte, 1953 yılından beri kazılmakta olan C çukurunda VI. tabakanın 2. safhasıyla VIII. tabaka kazılmıştır. 1960 yılında V. ve VI. tabakalarda tek renkli çarksız keramik yanında bol miktarda meydana çıkarılan "Intermediate" tipinde boyalı keramik, VI. tabakanın 2. safhası ile VII. tabakada da devam etmektedir. VII. tabaka mimarî bakımdan çok verimli olmuş ve Erken Bronz Çağı'na ait büyük bir binanın bir kısmı meydana çıkarılmıştır. Diğer kısımları henüz kazılmamış tabakalar altında kaldığından, bu yapının ancak 8.75 — 11.00 ölçülerinde bir saha içindeki kısmı kazılabilmektedir. Bu sahada odalar ile binanın merkez kısmını teşkil etmesi muhtemel olan bir salon veya avlu ele geçmiştir. Meydana çıkarılan kerpiç duvar kalıntıları resmî bir binaya ait büyük bir yapı kompleksi ile karşı karşıya olduğumuz intibamı uyandırmaktadır. Ocaklardan başka, sunak yerleri, nişler, 105 - 115 sm. derinliğinde iki adet mahzen bulunmuştur. Büyük bir ocak ile bir sunak ve nişi ihtiva eden merkezî kısımda gri ve kırmızı renkte orta ve küçük boyda bir sıra gaga ağızlı libasyon kabı ele geçmiştir. Kırmızı renkteki gaga ağızlı kapların ekserisinin boyun ve göğüs kısımlarında iki sıra halinde siyah boya ile kadın göğüsleri tasvir edilmiştir. Mimarî hususiyetlerden başka, bu gibi libasyon kaplarının mevcudiyeti, bu yapının bir ana tanrı mâbedine ait olduğunu düşünmemize sebep olmaktadır. Bu tabakada bulunan gaga ağızlı kaplar arasında form bakımından Senirce ile Ahlatlıbel ve Etiyokuşu'nda bulunan gaga ağızlı kaplarla, Alacahöyük Kıral Mezarlarında ele geçen ve Truva'da Erken Bronz Çağı'na ait gaga ağızlı kapları hatırlatanlar mevcuttur. Karahöyüğün VI. tabakasındaki, Truva'da en geç III. tabakada bulunan sepet kulp tipinde ve birbirini kesmek suretiyle, üstüste geçen iki kulplu bir kapak bulunmuştur. Bu buluntu, Karahöyüğün VI. tabakasının, en geç, Truva III. ile muasır olacağını göstermektedir. Mevcut diğer ipuçları da göz önünde tutulduğu takdirde, Karahöyüğün VII. tabakasındaki bulunan mâbedin, Alacahöyük Kıral Mezarları ve Truva II. ile çağdaş olması icap edecektir.

Höyükte, 1960 yılında kazılmasına başlanan O çukurunun kuzeybatısındaki çöp çukurunun araştırılmasına 1961 yılında da devam edilmiş ve bu kazı sahasındaki çalışmalar çok verimli olmuştur. Bu büyük, çöp çukurunun hudutları henüz tamamen tesbit edilememiştir. Burada çeşitli seviyelerde iki silindir mühürün orijinali ve Syro-Hitit üslûbunda bir sıra yüksek kaliteli silindir mühür baskıları ile damga mühür baskıları ele geçmiştir. Daha evvelki senelerde bulunan ve baskıları ile birlikte bu eserler, Syro-Hitit üslûbun en mutenâ örneklerini vermiş bulunmaktadır. Karahöyük mühürleri üzerinde bu üslûp nev'inin başlıca konuları işlenmiştir. Karahöyük'te bu yıl ilk defa olarak aynı üslûba ait bir mühürün iki ayrı baskısı üzerinde çivi yazılı bir kitabe bulunmuştur. Aynı çöp çukurunda, elde edilen en mühim eseri, vücut yapısı fevkalâde zarif, çıplak ve kanatlı, kurşundan bir İhtar idolu teşkil etmektedir. Bu eser, san'at bakımından aynı konuyu temsil eden eserlerin hepsinden üstündür ve eski Anadolu sanatında mühim bir mevki işgal edecektir.

Höyük dışında, güneyde, dolma toprağın altındaki terasta, P çukurunda, 1960 yılında başlanan kazıya devam edilmiş, mezarlık sahasının güneyinde, I. tabakada hiç tahribe uğramamış, zengin buluntulu evlerin temiz plânları meydana çıkarılmıştır. Bu çukurda, geçen yıl kazılan I. tabakaya ait mezarların altında, yine me-

zarlara raslanmıŖsa da, imkânlarımız müsaade etmediğinden bu mezarlar kazılamamıŖtır. 1960 yılında I tabakaya ait mezarlıkta meydana çıkarılan ve üzerinde iki iŖaret bulunan fayans damga mührünün, Gordion'da Hitit Mezarlığında bulunan mühür (M. Mellink, The Hittite Cemetery at Gordion 42 pl. 23 m, n) ile AlıŖar'da tabaka dıŖında bulunan mühür. (OIP 29, 419 fig. 479, c 600) ve Acemhöyükten gelen mühür (Burhan Tezcan, Belleten 88 S. 526 Res. 23) ile aynı olduğu tesbit edilmiŖtir. Bu suretle Gordion'daki Eski Hitit Mezarlığının Karahöyüğün I. tabakası ve onunla çağdaŖ olan Kültepe Karum I b tabakası ile aynı devre ait olduğunu tesbit etmek mümkün olmuŖtur.

1961 yılında Höyük üzerinde kazılan büyük çöp çukurunda, bir ağırlık üzerinde aynı mührün baskıları da ele geçmiŖtir.

#### 5— Side Kazası :

Türk Tarih Kurumu, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü ve Antalya Arkeoloji İstasyonunun sağladıkları tahsisatla 1961 senesinde 15 Eylül'den 31 Ekim'e kadar Ord. Prof. Dr. Arif Müfid Mansel'in idaresi altında kazılara devam edilmiŖ ve aŖağda sıralanan iŖler görölmüŖtür :

1— Ŗehrin güneyinde ve limanın hemen yanında bulunan mâbedler sahası tamamen temizlenmiŖ, bu sayede Athena ve Apollon'a ait oldukları anlaŖılan mâbedlerin plân ve üst kısım mimarileri hakkında Ŗimdiye kadar olduğundan daha esaslı bir fikir edinmek mümkün olmuŖtur. Bu arada bazı enteresan mimarî parçalar da bulunmuŖtur ki bunlar arasında, üzerinde ayakta duran figürler ve üç ayaklı tasvir edilmiŖ olan bir friz bloku en çok zikre değer, mâbedlerin doğusunda yer alan üç nef'li büyük bazilika'nın da temizlenmesine baŖlanmıŖ ise de, binanın büyüklüğü ve enkazın çokluğundan dolayı, bu iŖi sona erdirmek mümkün olmamıŖtır.

2— Müze ittihaz olunmuŖ olan hamam binasının arkasındaki (batı tarafındaki) saha kazılmıŖ, bu sahada 9,60 m. genişlik ve 35 m. uzunlukta bir caddenin iki tarafında portikler ve onların gerisinde dükkânlar bulunduğu anlaŖılmıŖ, binaenaleyh bu alanın bir çarŖı olduğu tesbit edilmiŖtir. Hamamın giriŖi batıda olduğundan, hamama gelenler bu çarŖıda alıŖ verişlerini yapmak imkânını elde etmiŖ oluyorlardı.

3— Peristil'li büyük bir avlu ve onun doğusunda yer alan üç büyük salondan ibaret bir binanın (kazı raporlarında (M) binası olarak gösterilmektedir) daha henüz kazılmamıŖ olan üçüncü salonu temizlenmiŖ, bunun için büyük kum kütlelerini kaldırmak lüzumu hasıl olmuŖtur. Bu salonun Bizanslılar zamanında tâdil edildiği ve geç bir devirde duvarlarının söküldüğü görölmüŖ, zemininde ise hendesî motifler ihtiva eden ve yer yer tahrip edilmiŖ olan büyük bir mozayik bulunmuŖtur.

4— Tiyatroda sahne binasının yanlarında kazıya devam edilmiŖ, binanın batı tarafında bazı duvarlar çökmek tehlikesi gösterdiğinden, bu taraftaki ameliye tâtil edilerek, doğu tarafında çalıŖılmıŖ, "parodos" kısmen meydana çıkarılmıŖ, bu arada bir hayli yeni mimarî parça bulunmuŖtur. Aynı zamanda tiyatronun arka kısmında, Agora'da çalıŖılmıŖ ve burasını örten enkazın büyük bir kısmı kaldırılmıŖtır.

5— Şehrin güney kısmında yükselen ve mahiyeti bugüne kadar meçhul kalmış olan büyük bir bina, içini kaplıyan ağaçlar ve fundalıklardan temizlenmiş, bu sayede binanın plânının ana hatlarını çıkarmak mümkün olmuştur. Bina, bugünkü şekliyle, üzerleri bir zamanlar muazzam tonoz kemerlerle örtülü olduğu anlaşılan beş anıtsal salondan ve açık oldukları anlaşılan iki avludan teşekkül etmektedir. Güneydeki büyük salonda yaptığımız sondajlarda “hippokaust” (cehennemlik) ve duvarlarda dikey toprak borulara (tüteklik) raslandığından, burasının bir hamam olduğu kesin olarak tesbit edilmiş bulunmaktadır. Bu suretle Side’de üçüncü bir hamam ortaya konmuş olmaktadır. Side’nin en büyük hamamı olan bu binayı önümüzdeki yıl kazmanın çok faydalı ve enteresan olacağı kanaatindeyiz.

Bütün bu işlerin başarılmasına imkân veren yukarıda zikrettiğimiz makamlara ve bilhassa Türk Tarih Kurumu’na teşekkür etmeği borç biliriz.

#### 6— Toprakkale ve Çavuştepe Kazıları :

Üyelerimizden Prof. Dr. Afif Erzen’in başkanlığı altında yapılmakta olan Toprakkale kazılarına bu sene Doç. Dr. Yusuf Boysal, Dr. Baki Ögün’den başka Prof. Dr. Kılıç Kökten ve Mimar Dr. W. Kleiss katılmışlar ve çalışmalar 15 Temmuz 1961’den 15 Ekim 1961’e kadar devam etmiştir. Çalışmalar başlıca aşağıdaki sahalarda yapılmıştır :

I. *Toprakkale kazısı*: a) Toprakkale’de Haldi tapınağının esas sahasında ve terasta çalışmalar sona erdirilmiş ve mimar W. Kleiss tarafından mevcut kalıntılara göre, temel plânları çizilmiş ve neşre hazırlanmıştır. Gelecek sene, terasın dışına çıkan kanal takip edilerek, nereye vasıl olduğu anlaşılacaktır. Aynı zamanda tapınağın civarı kazılarak Haldi tapınağının müstemilâtı hakkında bir fikir edinmeye çalışılacaktır. Bilhassa Lehmann-Haupt tarafından “Ölüer evi” denilen sahanın mahiyetini anlamak icap etmektedir. Tapınak sahasında temizlik esnasında üzeri resimli bir silindir mühür bulunmuştur.

b) İki seneden beri kazılan, Toprakkale’nin güneyindeki kerpiç bina manzumesinde bu yıl da çalışılmış ve muhtelif odalar meydana çıkarılmıştır. Toprakkale’nin kerpiç mimarisi hakkında daha açık bir fikir edinmek gayesiyle, buradaki çalışmalara gelecek mevsimde de devam edilecektir.

II. *Prehistorik devir araştırmaları*: Van şehrine 18 kilometre mesafede ve göl kenarında bulunan Edremit nahiyesinin kayalıklarında Prof. Dr. Kılıç Kökten sondaj yapmış ve bir kaya altı iskânını tesbit etmiştir. Bu suretle, Van bölgesinde en eski devir iskân şekli hakkında bir fikir edinilmiş oluyor. Sondajdan elde edilen prehistorik aletler, deniz hayvanları kalıntıları ve süs eşyası tasnif edilerek Van müzesinde bir vitrinde teşhir edilmiştir. Prof. Kılıç Kökten, Van bölgesinde inceleme gezileri yapmış ve prehistorik devirlere ait mühim mevkiler tesbit etmiştir. Gelecek sene tetkik ve sondajlar devam edecektir.

III. *Çavuştepe Çalışmaları*: Toprakkale’deki bazı mimarî problemleri çözümlemek, aynı zamanda Urartu tahkimatı hakkında esaslı bir fikir edinmek gayesiyle, topografya bakımından benzerlik gösteren eski “Asbaşın” yeni “Çavuştepe”de bu sene çalışmalara başlanmıştır. Çavuştepe, Van - Hakkâri yolu üzerinde ve Van’dan 33 km. mesafede kâin eski bir Urartu kalesidir.

İki kaleden ibaret olup bir boyunla birbirine bağlanmış olan Çavuştepe'nin muntazam sur duvarları son zamanlarda yer yer tahrip edilmiş olmakla beraber, tahkimat sistemi vazihdir. Çavuştepede'ki başlıca çalışmalar ve neticeler şunlardır :

a) *Kale giriş kapısı* : Aşağı kalenin kuzey-doğu kısmında, en dar yerinde yapılan sondaj neticesinde son derece itina ile işlenmiş ve birbirine gayet iyi giydirilmiş taşlardan müteşekkil 7.50 m. uzunluğunda bir duvar meydana çıkmış ve bu duvar temele kadar kazılmıştır. 2.20 m. sonra kültür tabakası başlamış ve gayet şiddetli bir yangın geçirmiş olduğu tesbit edilmiştir. Sur duvarı muntazam çıkıntılar teşkil etmektedir.

Urartu tapınaklarının temel plânlarındaki gibi giriş kısmındaki sur duvarları köşelerde kare şeklinde girintili çıkıntılı kule manzarası arz etmektedir. Risalit'ler halindeki çıkıntılar muayyen mesafelerle tekrar etmektedir. Doğu kısmında yapılan araştırmalar neticesinde 40-50 m. sonra geniş bir istinat duvarı bakiyesi, köşede bir merdiven meydana çıkmıştır. Merdiven binası ile kuzey-doğu duvarının arasında kalan sahada büyük bir avlu yahut da giriş kısmına ait odalar ve diğer tesisat bulunması muhtemeldir. Kazılar ve tanzim edilen muvakkat temel plânı buranın Çavuştepe kalesinin kuzey giriş kısmı olduğunu pek muhtemel kılmaktadır.

Burada elde edilen en mühim buluntu, muhtelif parçalar halinde ele geçen madenî bir levhadır. Bu madenî levha üzerinde gayet ince bir işçilikle atları ve muharipleri ile birlikte harb arabaları ve miğferli süvariler tasvir edilmiştir. Gerek mimarî ve gerekse buluntu bakımından enteresan olan bu kısımda gelecek mevsimde çalışılacaktır.

Aşağı kalede bu sahadan başka güney-batıda sondajlar yapılmıştır. A adı verilen kısımda satıhtan itibaren kerpiç duvarlar gözükmüş ve kazı ilerleyince odalar meydana çıkmıştır. Buluntu bakımından bol miktarda kırmızı Urartu keramiğinden maada, satha yakın bir seviyede bir kaç satırlık çivi yazılı bir kitabe başı ele geçmiştir. Çivi yazılı kitabe ihtiva eden bazı küp parçaları da bulunmuştur. Bu kitabeler Urartu kralı Sardur III. devrine aittir.

Aşağı kalenin batı ucunu kaplıyan ve plân bakımından ince uzun bir şekil arzeden bu sahada diğer mühim bir binanın bulunduğu burada görülen dört köşe taş kaideler de işaret etmektedir.

Taş kaideler arasındaki sahada yerli kayaya oyulmuş üç tane sarnıç mevcuttur. Gelecek sene burada geniş çapta araştırma yapılması icap etmektedir. Keramik arasında bazı büyük kapların karınları üzerinde ve kabin renginden başka bir renkte üçgen şeklindeki zikzak süslerin bulunması enteresandır. Ayrıca Çavuştepe'de Frik fibulâ'larına benzeyen fibulâ'lar bulunmuştur ki, bunlar da önemlidir.

Urartu tahkimat sistemi, mimarî kalıntı, kitabe, madenî eşya ve keramik bakımından hayli verimli olacağı anlaşılan ve Toprakkale araştırmaları bakımından tamamlayıcı malzeme vermeye başlayan Çavuştepe'de gelecek mevsim geniş ölçüde çalışmak icap edecektir.

#### 7— Çandarlı Kazıları :

Çandarlı kazılarına 1961 yılı yazında Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal'ın Başkanlığında devam edilmiştir. Bu seneki çalışmalara İstanbul Müzesinden Nezih Fıratlı, İnci Bayburtluoğlu, Heykeltraş Reha Arıcan, desinatör Ferhunde Fıratlı,

Ankara Üniversitesinden asistan Dr. Cevdet Bayburtluoğlu, asistan Ümit Serdaroğlu, fotoğrafçı Mehmet Ali Düvenci ve öğrenci olarakta Güven Bakır'la Fatoş Serdaroğlu katılmışlardır.

Kazılar Yunan arkaik devrine ait mühim vazö örnekleri vermekte devam etmektedir. Bilhassa yerli Anadolu mamulâtı vazolarıyla Chios nevi vazoların bugüne kadar malûm olmıyan neveleri elde edilmiştir.

Buluntular arasında Gorgo, Aslan, Sfenks ve Siren tasvirlerini ihtiva eden renkli vazolarla, silen ve maymun şekilli vazolar bilhassa zikre şayandır. Ayrıca çeşitli fayans vazolar da meydana çıkarılmıştır. Korint ve Attika malzemesi bu defa da bazı mezarlarda doğu Yunan malzemesi ile birlikte bulunmuştur.

Çandarlı mezarlarının bir nevi tümülüs şekli arzettikleri son sezondaki kazılarda daha sarıh bir şekilde belli olmuştur.

Kazılarda gün ışığına çıkarılan eserler restore edildikten sonra İstanbul Müzesi'nde teşhîre konmuştur.

Çandarlı, Yunan arkaik devrinin en zengin ve en mühim mezarlığıdır. Elde edilen vazoların örnekleri bugüne kadar Türkiye'de ve dünya müzelerinde mevcut değildir. Çandarlı'da içleri mezarlarla dolu küçük tepeliklerden bir düzine kadar daha dokunulmamış olarak durmaktadır. Bunların kazılması daha iki sezonluk çalışmayı gerektirmektedir.

#### 8— *Yesemek Çalışmaları ve Tilmen Höyük Kazısı :*

İslâhiye dolaylarında dört yıldan beri Kurumumuz adına yapılmakta olan çalışmalara bu yıl Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin de iştirakiyle devam edilmiş ve üyelerimizden Prof. Dr. U. Bahadır Alkım'ın başkanlığı altında Mühendis-Topograf Ferit Koper, Arkeolog Handan Alkım, Asistan Refik Duru, Foto Uzmanı Arkeolog Aziz Albek ve bir stajiyerden kurulu bir heyet 4 Ağustos — 1 Ekim 1961 tarihleri arasında Yesemek'te ve Tilmen Höyüğünde çalışmalarını geliştirmiştir.

#### I. Yesemek çalışmaları :

Eski Önasya'nın gerek M. ö. II. ve gerek I. binyıllarında en büyük bazalt taşocağı ve heykel atelyesini temsil eden ve İslâhiye'nin 22 km. kadar güney-doğusunda bulunan Yesemek'te usta ve işçilerin oturdukları yeri tesbit etmek ve dolayısıyla çıkması muhtemel küçük buluntularla yüzlerce heykel taslağının tarihlen-dirilmesi hususunda yeni ipuçları elde etmek amacıyla bir sondaj yapıldı; sondaj yeri olarak da Taşocağına 800 m. kadar uzaklıkta olan Yesemek Höyüğü seçildi. Bu deneme kazısında (boyutu: 11 x 20 m.) 6,50 m. derinliğe inildi. En üst yüzeyde, I. Dünya Savaşı sırasında terkedilmiş olan eski köy evlerinin temel kalıntıları onların altında da Roma çağı keramik parçaları bulundu. Bir yangın tabakasını müteakıp Demir Çağı yapı katına ait duvar kalıntlarına raslandı. Bol miktarda meydana çıkan tipik çanak-çömlek parçaları bu I. *katın* M. ö. I. binyılın ilk çeyreğine ait olduğunu muhtemel kılmaktadır. Bitmemiş bir bazalt sütun kaidesi, muhtelif perdah taşları, pek çok ezgi taşı (el değirmeni, bazalttan) Yesemek Höyüğü'nün bu I. katında basit bir sekenenin, başka bir deyimle taşocağı işçilerinin oturduğuna işaret teşkil etmektedir. Sondaj çukurunda 2,5 m. çapında, etrafı taşla örülmüş bir erzak silosu da meydana çıkarıldı.

I. katın altında ince yangın tabakası, onun altında da M. ö. II. binyıla ait olduğu —keramik buluntularından— anlaşılan II. kat kalıntıları açıldı. I. kat silosunun bu II. katın içine kadar uzandığı görüldü. Plân vermiyen duvar parçaları ve yine bol miktarda monokrom (bazıları parlak) çanak-çömlek parçaları, bir kaç perdah taşı (bazalttan), ezgi taşı (alt ve üstlü) v.b. II. kat buluntuları arasındadır.

Yesemek Höyüğü'nün eteğinde, bitmemiş, üzeri kabartmalı bir sütun kaidesi (çapı - 1.30 m.) daha 1955 araştırmalarımızda tesbit edilmişti. 1961 sondajının da gösterdiği gibi, Yesemek Höyüğü'nde kaliteli eşyanın bulunmamış olması bu Höyükte, evvelce de tahmin ettiğimiz veçhile— basit taşocağı işçilerinin oturmuş olduklarını açıklamaktadır.

Bundan başka, Yesemek Taşocağı'nın 220 m. kadar yakınında bugünkü Yesemek köyü sâkinlerinden Ömer Karataş'ın yaptırmakta olduğu evin temelleri kazılırken —M. ö. II. binyıla ait oldukları anlaşılan— keramik parçaları bulunmuş, bunlar da Taşocağı ve Heykel Atelyesinin tarihlendirilmesi için ayrıca fayda sağlamıştır.

Bu suretle, içinde yüzlerce işçi ve ustanın çalışmış olduğu anlaşılan Yesemek atelyesinin iskân durumu 1961 döneminde açıklanmış bulunmaktadır.

## II. Tilmen Höyük Kazısı :

İslâhiye'nin 10 km. kadar doğusunda bulunan ve 1959 yılından beri sistemli bir kazıya sahne olan Tilmen Höyüğü'nde geniş çaptaki kazı geliştirildi. 1961 çalışmalarını iki ayırmda özetlemek mümkündür : II. Kat sarayındaki tamamlayıcı kazı ve III. Kat mezarı.

a) *Saray* : 1960 döneminde temizlenen kısmı da dahil olmak üzere, Sarayın açılan daireleri 43.50×47 m. lik bir alanı kaplamaktadır.

Sarayda, birbirine yaslanan iki esas bina blokunun mevcut olduğu, bu iki esas bloktan her birinin bir tahribi müteakip kendi içinde kısmî bir tadil geçirdiği (meselâ ilk inşa safhasında açık olduğu anlaşılan iki kapının müteakip safhada taşla örülerek kapatılması gibi), bu iki esas bina blokundan birinin daha evvel, diğerinin ise daha sonra yapıldığı, ancak her iki blokun bir süre müştereken de kullanılmış olduğu —tamamlayıcı kazılar neticesinde— tesbit edildi. Tilmen Höyüğü'nün ortostatlı ve monumental bu II. kat sarayının, Eski Hitit Devleti kralı Hattuşil I'in kuzey Suriye seferi sırasında tahrip edilmiş olması mümkündür.

Tilmen Sarayı, mimarî teknik ve plân bakımından Tell Açıana (=Alalah)'nın VII. katındaki *Yarım-Lim* Sarayına çok benzemekte ve küçük buluntular bu tarihlemeyi desteklemektedir; bunlar arasında "Suriye" tipi keramiğin eski safhasını andıran boyalı çanak-çömlek örneklerini, —Tell Açıana, Hama, Tell el-Cüdeyde ve Tell Taannach v. b. gibi yerlerin bilhassa M. ö. II. binyılın ilk çeyreğine, kısmen de ilk yarısına ait katlarında da bulunmuş olan— pişmiş topraktan yapılmış düğme süslü yassı bir idolü, Tell Açıana'nın VII. katında benzerine raslanan bronz bir figürini zikretmek isteriz.

b) *III. Kat Mezarı* : II. Kat Sarayının kuzey-doğu kesimindeki yapı blokunun büyük avlu zemininin 1.50 m. altında bir *sist-mezar* meydana çıktı (=M 3). İçindeki buluntularına göre, bu M. 3 Mezarının Tilmen Höyüğü'nün III. kültür katının (Eski Bronz Çağı) son safhasına ait olduğu anlaşılmaktadır. Dikdörtgen plânlı

olan bu mezarın (2,40×2,40×1,10 m.) duvarları orta büyüklükteki taşlarla örülmüş, üstü ise bazalt levhalarla örtülmüştür. Gerek plân ve gerek küçük buluntu bakımından Tell Ahmar (=Til Barsip)'da meydana çıkarılmış olan ve genel olarak M. ö. III. binyılın son yıllarına ve M. ö. II. binyılın hemen başına tarihlendirilen aynı tip mezara (hâfirlerinin deyimine göre : "hypogée'ye) pek benzemektedir. M 3 Mezarında biri bir uçta (doğu), diğeri de mukabil uçta (batı) olmak üzere iki iskelet kalıntısı görüldü. Batı yönde bol miktarda boncuğun, üç bronz süs iğnesinin, ufak bir parfüm kabının ve bir bronz bileziğin meydana çıkmış olması, bu kesimdeki iskeletin bir kadına ait olduğunu muhtemel kılmaktadır. Bir erkek iskeletinin konulduğu anlaşılan doğu kesiminde ise biri tam, diğeri kırık olmak üzere pişmiş topraktan yapılmış iki "meyva tabağı" ve üç kap bulundu.

M 3 Mezarının buluntuları gerek kronolojik ve gerek kültürel konular bakımından bu bölgenin arkeolojisi için ilgi çekici ipuçları vermektedir. Meselâ bunlar arasındaki "meyva tabağı" gerek profil ve gerek yapılış tekniği ve işçilik bakımından Til Barsip, Karkamış (Kara Hasan, El Hamam)'da bu tip sist-mezarlarda bulunan meyva tabaklarına çok benzemektedir.

Süslü bronz iğnelere gelince : Bunlar başlı ve üst kısımlarında boğumlu olup ikisinin topuzu üzerine birbirine ağız ağıza bakan üçer kuş applike edilmiştir. Tüneyen kuşlar, süs eşyası üzerinde Eski Önasya'nın pek mahdut yerlerinde bulunmuştur. Anadolu'da Erbaa yakınında *Horoztepe*'de (M. ö. XXII. — XXI. yüzyıl) ve daha sonraki çağlarda da Kafkasya'da *Kuban*'da ve İran'da *Luristan*'da.

Bronz bileziğe gelince : Müteselsil dört daire kıvrımı halinde olan bu bileziğin benzerlerini yine sonraki çağlarda Kuban ve Luristan bronzlarında görmektediriz.

Bu buluntular muvacehesinde Tilmen'in III. katındaki bu M 3 Mezarının, M. ö. III. binyılın sonlarına ve II. binyılın hemen başına ait olduğunu ve bu mezar sahibi olan sekenenin üst kattakinden —etnik bakımından— farklı olduğunu tahmin etmekteyiz.

Tilmen Höyüğünde geniş çaptaki kazılara devam edildikçe bölgenin arkeolojisi, tarihi ve etnik meseleleri ile ilgili konuların aydınlanmasında önemli sonuçların elde edileceğini ümit etmekteyiz.

#### 9— Karatepe ve Kadırlı çalışmaları :

Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Türk Tarih Kurumunca yürütülmekte olan Karatepe çalışmalarına ilâveten bu yıl Adana Vilâyetinin yardımile Aslantaş müze sitesinin kuruluşuna hız verilmiş, İstanbul Üniversitesi asistan ve öğrencilerinden bir grupla Kadırlı'deki Alacami'nin kazısı yapılmıştır. Çalışmalara 1960 sonundan bu yana aralıksız olarak devam edilmiştir. Çalışmalar Prof. Dr. Halet Çambel başkanlığında Teknik Üniversite Asistanlarından Ayda Arel, İstanbul Üniversitesi asistanlarından, Nezahat Baydur ve Nuşin Asgarî ile ayrı gruplar halinde on öğrencinin iştirakile yapılmıştır.

#### 1— Karatepe-Aslantaş :

a) Kazı : güney kale kapısının hemen iç tarafındaki alan araştırılmış olduğu halde, restorasyon alanı vazifesi görmesi dolayısıyla, kuzey kapının iç tarafındaki alan ancak bu yıl araştırılabilmiş, yapılan kazı sonunda büyük bir bina meydana

çıkarılmıştır. Güney kapıdaki binalardan farklı olarak bu bina sura ve kapı binasına dayanmıyor, aradan taş döşemeli bir yol geçiyordu. Binanın batı kısmı ile yolun devamı henüz tamamiyle açılmamıştır.

b) Restorasyon : İtalyalı restoratör bu yıl da getirtilememiş, dolayısıyla eserlerin terkihi işi üzerinde durulmuş, yapılan bina kazısında olduğu gibi, yamaçalarda yapılan araştırmalarda bulunan bol sayıdaki heykel, kabartma ve yazıt parçaları sayesinde bu işte önemli bir gelişme sağlanabilmiştir. Ayrıca mimarî restorasyon geliştirilmiş, kuzey kapının burçları onarılmış, güneydeki duvar restorasyonu için ihzarat yapılmıştır.

#### 2— Aslantaş dolayları :

Müze ve millî park tesisleri, içme suyu isalesi ile paralel olarak, suyun geldiği Dikenli mevkiindeki Roma çeşmesiyle ilgili olduğu sanılan, bu çeşmenin yukarılarındaki kayaya oyulmuş bir yeraltı su tesisi incelenmiştir. Yapılan boşaltma ameliyesinde 15 m. derinliğine ve 30 m. yan galerilere girilebilmiş, daha derin kısımlar, yeraltı çöküntüleri dolayısıyla tehlikeli olduğundan, daha ileriye inilememiştir. Bu tesisin bu dağlardaki Roma su şebekesiyle ve çeşmelerile ilgili bir tevzi kuyusu olduğu kuvvetle ihtimal dahilindedir.

#### 3— Aslantaş Müze sitesi :

Site için ayrılan sahada müze ve orman idareleri elemanlarıyla öğretmenler için gerekli hizmet evleri, bir ilkokul ve köylüyü orman tahribatından gayri yeni iş sahalarına yöneltmek amacıyla, 2 san'at kursu atelyesi, ayrıca müze, orman bölgesi, site ve köy ihtiyacını karşılamak üzere 6,5 km. lik bir su isale hattı Vilâyet, Orman ve Bayındırlık Bakanlığınca sağlanan yardımlarla inşa edilmiş, bir tabiat müzesinin kuruluşu için Hamburg Üniversitesinin işbirliği sağlanmıştır.

#### 4— Kadirli-Alacami kazısı :

İçerisine M. s. 13 üncü yüzyıla ait bir kilisenin yerleştirilmiş bulunduğu Alacami adlı Roma *basilica*'sında bırakılmış toprak dolgu boşaltılmış, binanın dışında ve içinde baştan başa mozaik döşemelere, içerde ayrıca *opus alexandrinum*'a raslanmıştır. Mozaikler kısmen M. s. 5 inci yüzyıl sonralarına aittir. Ayrıca kasaba taranmış, tarihî kalıntılar tesbit edilmiş ve envantere bağlanmıştır.

## TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİNİN 1961 YILI ÇALIŞMA RAPORU

Basimevimizin bugünkü duruma ulaşmasında değerli hizmetleri geçen Basimevimiz Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Tevfik Bıyıklıoğlu ile Yönetim Kurulu üyesi Sayın Ord. Prof. Dr. Muzaffer Şenyürek'in bu çalışma yılı içerisinde ebediyete intikalleri Basimevimiz için büyük bir kayıp olmuştur. Raporumuza başlamadan önce, hâtıralarını bir defa daha saygı ile anmayı bir ödev sayarız.

Basimevimiz, büyük bir hızla gelişmesine bu yıl da devam etmiş ve memleketimiz matbaacılığında en ön safaya geçerek, tam mânâsıyla batılı bir müesseseye hüviyetini almıştır. Bu arada zaman zaman 170 kişiye ulaşan personel kadrosu ile de memleketimizin iş sahasına yardımcı olmuştur.



*1961 İş Durumu :*

Basımevimizin bu yıl artan kapasitesi, geçen yıla kıyasla %56,57 oranında fazla brüt gelir sağlamayı mümkün kılmıştır. Basımevimizin tarihinde rekor teşkil eden bu gelirin geçen yılki yatırım miktarının %9,55 oranında artırılması suretiyle elde edildiği gözönüne alınırsa, yapılan yatırımların ne kadar verimli olduğu açıkça görülür. Bu yatırıma 1962 yılı içerisinde de devam edilecek ve bu suretle çok kısa bir zamanda Basımevimiz tasarlanan kapasiteye ulaşacaktır.

Bu yılki 1.523.760,58 liralık bürüt gelirimizin büyük bir kısmı (%54,99) işçilik olarak ödenmiştir. Bu arada şunu itiraf etmeliyiz ki, kalifiye işçi azlığı dolayısıyla, bu oran oldukça yüksektir. İşçilerimizin daha verimli ve rasyonel çalışmalarını temin ettiğimiz takdirde, bu oran gelirin artması suretiyle azalacaktır. Bu bakımdan, yeni bir çarık yetiştirme müessesesi kurmak ve en az orta okulu bitirmiş, askerliğini yapmış elemanlar yetiştirmek hususunda hazırlık yapmaktayız. Bürüt gelirimizin %12,91'i işletme masrafları %10,17'si amortisman ve %21,93'ü de kârdır.

Bu kârımızın ödenmiş sermayemizle oranı ise %16,38 gibi gayet sevindirici bir rakamdır.

*1961 Yılındaki Gelişmeler :*

Basımevimizin bu yıl muhasebe servisinde mekanizasyona gidilmiş ve bütün muhasebe ile işletme ve maliyet muhasebesini otomatik olarak tutan bir muhasebe makinesi alınmış, bu suretle az personelle hassas, çabuk muhasebe ve maliyet kayıtlarının tutulması sağlanmıştır. Ayrıca makine varlığımıza 1 tane 53×74 iki renkli baskı, 3 ağızlı otomatik kitap bıçağı, film kurutma dolabı ve densometre gibi demirbaşlar ile 5 ton metal, en az iki yıllık ihtiyacı karşılayacak miktarda film ve kimyasal maddeler satın alınmıştır. Bunlardan başka daha rasyonel çalışmayı temin edecek 2 tonluk bir yük asansörünün inşası tamamlanmış ve komple bir klişe atelyesi için lüzumlu makine ile malzemenin idhal hazırlıkları yapılmıştır. Bu suretle 1962 yılının haziran ayına kadar ithali tamamlanacak olan makineler sayesinde, Türkiye'nin en modern bir klişe atelyesi tesis edilmiş ve Avrupa ayarında klişe yapma imkânı sağlanmış olacaktır. Bu atelye için Almanya ve Avusturya'da yetiştirilmiş bir elemanımız halen yardımcı işçilerin yetiştirilme işlerini organize etmektedir.

Bu yıl ayrıca, binamızın da modernleştirilmesine devam edilmiş, ısıtma sistemimiz mazota çevrilerek temizlik ve personelden tasarruf sağlanmıştır.

## BASİMEVİ YÖNETİM KURULU

Başkan	Başkan
ORD. PROF. DR. ŞEVKET A. KANSU	ORD. PROF. E. ZİYA KARAL
Üye	Üye
PROF. DR. T. ÖZGÜÇ	ULUĞ İĞDEMİR
	Basımevi Müdürü
	GÖKMEN İĞDEMİR

## DENETLEME KURULU RAPORU

TÜRK TARİH KURUMU YÜKSEK GENEL  
KURULUNA

Türk Tarih Kurumu ile Basimevinin 1961 takvim yılı hesapları, defter kayıtları, gelir-gider bütçeleri, bilançolar ve harcama belgeleri üzerinde 16.III.1962 cuma günü tarafımızdan yapılan incelemenin sonuçları aşağıda sunulmuştur :

## I. TÜRK TARİH KURUMU :

1— 1960 yılı esas defteri kayıt ve blânçosuna göre 1961 yılına aktarılması gereken kıymetlerin 1961 hesaplarına olduğu gibi aktarıldığı, harcamaların usulüne uygun ve Yönetim Kurulu kararıyla yapıldığı görülmüştür.

2— Genel Kurulca 1.402.700 lira tahmin edilen gelir bütçesi 264.206 lira 34 kuruş fazlasıyla 1.666.906 lira 34 kuruş olarak tahakkuk etmiştir.

3— 1.402.700 lira üzerinden bağlanan gider bütçesinden 1.285.180 lira 34 kuruş harcanmış ve 117.519 lira 66 kuruş arttırılmıştır.

Yıl içinde, görülen lüzum üzerine, gelir bütçesinin III. Atatürk tesisi bölümü 97.300 lira arttırılarak karşılığında gider bütçesinin çeşitli bölüm ve maddelerine 97.300 lira eklenmiştir.

## II. BASİMEVİ :

1— Basimevinin 1960 yılı bilançosuna göre 1961 yılına geçirilmesi gereken kıymetlerin ilgili hesaplara olduğu gibi geçirildiği, harcamaların usulüne ve yönetmeliğe uygun olarak yapıldığı görülmüştür.

2— 1961 yılı bilançosu ile kâr ve zarar hesapları incelenmiş ve geçen yıldan 550.576 lira 12 kuruşluk fazla iş yapıldığı görülmüştür.

Gelir sağlanan bölümler şöyledir :

Lira	Krş.	
1.043.911	55	Kitap ve cep takvimi baskı işlerinden
156.916	84	Formüler işlerinden
228.337	60	Cilt işlerinden
56.737	25	Döküm işlerinden
6.353	—	Bıçak bileme işlerinden
31.504	34	Sair gelirlerden
1.523.760	58	Toplam

Basimevinin masrafları da gelirleriyle orantılı olarak geçen yıldan 388.684 lira 12 kuruş fazlasıyla 1.189.523 lira 35 kuruşu bulmuş ve böylece 334.237 lira 23 kuruş net kâr sağlanmıştır.

Gider bölümleri de şöyledir :

Lira	Krş.	
837.889	01	Görevli giderleri
196.731	95	İşletme giderleri
154.901	39	Amortisman
1.189.523	35	Toplam

3— Basımevinin 1961 yılı sonundaki demirbaşlarının alınış değeri geçen yıldan 268.268 lira 8 kuruş fazlasıyla, 3.076.455 lira 29 kuruştur. Buna henüz demirbaş hesabına alınmamış olan klişe atelyesi reproduksiyon cihazının bedeli olan 147.064 lira 34 kuruş da eklenirse, demirbaşların bugünkü değerinin 3.223.519 lira 63 kuruşa yükseldiği memnunlukla görülür.

4— Gerek Kurum ve gerekse Basımevi hesap ve kayıtlarının her zaman olduğu gibi titizlikle tutulduğu, Basımevi muhasebesi için satın alınan son sistem hesap makinesile gerek maliyet ve gerekse başka hesapların büyük bir intizam ve hassasiyetle yürütülmeye başlandığı yine memnunlukla görülmüştür.

1961 yılı hesaplarından dolayı, Kurum ve Basımevi Yönetim Kurullarının aklanmasını yüksek onayınıza sunarız.

FERİT MELEN  
Eski Milletvekili

DR. HÂMİT KOŞAY  
T. T. K. Üyesi

ORD. PROF. ENVER ZİYA KARAL  
T. T. K. Üyesi

FAKİHE ÖYMEN  
T. T. K. Üyesi

TÜRK TARİH KURUMU'NUN 1961 TAKVİM YILI  
B İ L Â N Ç O S U

**A K T İ F**

**P A S İ F**

KASA	30.356,01	Kurum arttırımı	4.772.292,71
BANKALAR	29.185,10	Emlâk Kredi Bankası	50.000,00
Merkez 3012 hesap	500,13	Aboneler	1.920,00
İş 40209 hesap	28.684,97	Kitap siparişleri	2.679,97
<b>BASIMEVİ CARİ HESABI</b>	<b>96.235,63</b>	Muhtelif alacaklılar	75.308,13
<b>KIYMETLER HESABI</b>	<b>4.522.860,31</b>		
Telif tercüme eserler	188.801,26		
Basımevi sermayesi	2.040.000,00		
Demirbaş	215.939,73		
Kütüphane	284.626,33		
Foto Malzeme ambarı	461,50		
Malzeme ambarı	96.393,09		
Kitap ambarı	1.524.468,00		
Bankalar his. senetleri	172.170,40		
<b>BORÇLU HESAPLAR</b>	<b>223.563,76</b>		
Telif, tercüme avansları	38.208,55		
İlmî araştırma avansları	8.200,00		
Basılmakta olan eserler	42.703,43		
Hafriyat avansları	2.518,74		
Kredili satışlar	2.359,75		
Kitapçılar	22.479,84		
Muhtelif hesaplar	87.513,45		
Kurum memurları avansı	19.580,00		
<b>TOPLAM</b>	<b>4.902.200,81</b>	<b>TOPLAM</b>	<b>4.902.200,81</b>

31.12.1961  
Muhasebeci  
S. H Ü N E L

**TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ**  
1961 YILI BİLANÇOSU

**AKTİF**

**PASİF**

<p><b>SABİT KIYMETLER</b> 3.076.455,29</p> <p>Bina 567.092,05</p> <p>Demirbaş 2.509.363,24</p> <p><b>İŞLETME AMBARLARI</b> 446.493,37</p> <p>Kâğıt Ambarı 110.884,85</p> <p>Mürekkep Ambarı 25.604,92</p> <p>Yedek Parça Amb. 18.342,63</p> <p>Cilt Mlz. Ambarı 167.600,93</p> <p>Repro.-Klişe Amb. 89.289,94</p> <p>Malzeme Ambarı 34.770,10</p> <p><b>KISA VADELİ ALACAKLAR</b> 1.236.597,94</p> <p>Muh. Borçlular 611.548,69</p> <p>Müşteriler 508.007,30</p> <p>İş Teminatları 117.041,95</p> <p><b>KASA</b> 14.924,65</p> <p style="text-align: right;"><u><u>4.774.471,25</u></u></p>	<p><b>SERMAYE</b> 2.040.000—</p> <p><b>UZUN VADELİ BORÇLAR</b> 1.218.507,76</p> <p>Yatırım Kredisi 1.218.507,76</p> <p><b>KISA VADELİ BORÇLAR</b> 688.693,74</p> <p>Muh. Alacaklılar 227.147,65</p> <p>Müşteriler 70.700—</p> <p>Bankalar 294.816,59</p> <p>T.T.Kurumu Cari 96.031,50</p> <p><b>AMORTİSMAN</b> 493.032,52</p> <p>Bina 69.400,74</p> <p>Demirbaş 423.631,78</p> <p><b>KÂR</b> 334.237,23</p> <p style="text-align: right;"><u><u>4.774.471,25</u></u></p>
---	--

Muhasebeci  
EROL ÜSTÜN'AR

Müdür  
GÖKMEN İÇDEMİR

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ  
1961 YILI KÂR ve ZARAR HESABI

**GİDERLER**

**GELİRLER**

AMORTİSMAN	154.901,39	Kitap Baskı İşleri	1.043.911,55
PERSONEL GİDERLERİ	837.889,01	Formüler İşleri	156.916,84
Ücretler	553.349,07	Cilt İşleri	228.337,60
F. Çalışmalar	121.166,87	Bıçak Bileme İşleri	6.353,—
Yıpranma zammı	4.350,11	Döküm İşleri	56.737,25
Kasa Tazminatı	3.766,—	Sair Gelirler	31.504,34
Sosyal Yardımlar	750,—		
Giyim	9.023,30		
Sigorta işveren his.	62.485,85		
Yemek	29.926,83		
Süt	2.973,87		
İkramiye	43.780,93		
Kıdem tazminatı	6.316,18		
İŞLETME GİDERLERİ	196.732,95		
Elektrik (Işık)	5.204,11		
Elektrik (Kuvvet)	15.052,86		
Su	7.722,10		
Isıtma	17.050,01		
Sigorta	785,11		
P. T. T.	2.916,69		
İşletme malzemesi	35.703,38		
Araba Masrafları	6.556,50		
Tamir, Revizyon	11.295,13		
İskontolar	1.229,57		
Sair Giderler	22.925,71		
Faiz	70.291,78		
KÂR	<u>334.237,23</u>		
	<u>1.523.760,58</u>		<u>1.523.760,58</u>